

26

दिनविशेष

जानेवारी 2020 दिनविशेष

दिनांक	दिनविशेष	थीम	तपशील - पार्श्वभूमी
1 जानेवारी	मंगलदिन		युनिसेफतर्फे प्रत्येक वर्षाचा पहिला दिवस हा जगभरात बालकांच्या जन्मासाठी 'मंगलदिन' म्हणून साजरा केला जातो.
1 जानेवारी	DRDO दिवस		DRDO - Defence Research and Development organisation स्थापना - 1958, मुख्यालय - नवी दिल्ली बोधवाक्य - बलस्थ मूलं विज्ञानम्
3 जानेवारी	बालिका दिन (महाराष्ट्र)		<ul style="list-style-type: none"> सावित्री फुले यांची जयंती देशातील पहिल्या महिला शिक्षिका व पहिल्या महिला मुख्याध्यापिका जन्म - 3 जानेवारी 1831 (नायगाव)
4 जानेवारी	जागतिक ब्रेल दिन		<p>सुरुवात - 2019</p> <p>कुणामार्फत - UNO</p> <p>का - लुईस ब्रेल यांनी दृष्टिहीनांसाठी ब्रेल लिपीचा शोध लावला. त्यामुळे त्यांच्या स्मरणार्थ त्यांचा जन्म हा जागतिक ब्रेल दिन म्हणून साजरा केला जातो.</p> <p>जन्म - 4 जानेवारी 1809, फ्रान्स</p> <p>ब्रेल लिपीमध्ये सहा कोड असतात.</p> <p>जगातील अंधासाठीची पहिला शाळा - पॅरीस येथील इन्स्टिट्यूशन वॉयल्स देस जून्स ऍन्युग्लेस</p>
6 जानेवारी	पत्रकार दिन (महाराष्ट्र)		<ul style="list-style-type: none"> महाराष्ट्रातील समाजसुधारक मराठी वृत्तपत्राचे जनक आचार्य बाळशास्त्री जांभेकर यांची जयंती जन्म - 6 जानेवारी 1812 पोर्णूले ता. राजापूर, जि. रत्नागिरी निधन - 17 मे 1846 मराठी भाषेतील पहिले वृत्तपत्र - दर्पण हे दिनांक 6 जानेवारी 1832 रोजी आचार्य बाळशास्त्री जांभेकर यांनी सुरू केले. दर्पण पहिले चार महिने पाक्षिक होते नंतर ते साप्ताहिक झाले.

			<ul style="list-style-type: none"> ● दर्पण हे मराठी व इंग्रजी अशा दोन्ही भाषेत प्रसिद्ध होत असे. इंग्रजीभाग हे जांभेकर लिहित तर मराठीत भाषांतर भाऊ महाजन करीत असत. ● दर्पणचा शेवटचा अंक - 26 जून 1840 उद्देश्य - भारतीय लोकांमध्ये परदेशी लोकांचे कल्याण याविषयी स्वतंत्रपणे व उघडपणे विचार करण्यास स्थळ मिळावे. <ul style="list-style-type: none"> ● दिग्दर्शन मासिक सुरुवात - 1840 बाळशास्त्री जांभेकर व भाऊ महाजन या दोघांना उद्देश्य - विज्ञानाचा लोकांमध्ये प्रसार करणे. बाळशास्त्रींनी दिग्दर्शन मासिकाच्या प्रस्तावनेत लिहिलेल्या लेखामुळे त्यांना सरकारने 'जस्टिस ऑफ पीस' हा बहुमान दिला.																									
9 जानेवारी	भारतीय प्रवासी दिन	2021 - आत्मनिर्भर भारतासाठी	सुरुवात - 2003 2021 चा 16 वा प्रवासी दिन आयोजन - परराष्ट्र मंत्रालयाद्वारे 2015 पूर्वी प्रतीवर्ष साजरा करण्यात येत होते मात्र 2015 पासून दर दोन वर्षांनी आयोजन. याच दिवशी का? 9 जानेवारी 1915 या दिवशी महात्मा गांधी दक्षिण आफ्रिकेतून भारतात परतले होते. 2021 च्या प्रवासी भारतीय दिन : विषय - आत्मनिर्भर भारतासाठी योगदान प्रमुख पाहुणे - सूरीनामचे राष्ट्रपती चंद्रिकाप्रसाद संतोषी प्रवासी भारतीय दिनाचे आयोजन व प्रमुख <table><tr><th>क्रमांक</th><th>वर्ष</th><th>आयोजन</th><th>प्रमुख पाहुणे</th><th>देश</th></tr><tr><td>पहिला</td><td>2003</td><td>नवी दिल्ली</td><td>अनिरुद्ध जुगौत</td><td>मॉरिशस</td></tr><tr><td>चौदाव्या</td><td>2017</td><td>बेंगळुरु</td><td>डोनाल्ड रामोतर</td><td>गुयाना</td></tr><tr><td>पंधराव्या</td><td>2019</td><td>वाराणसी</td><td>अँटोनियो कोस्टा</td><td>पोर्तुगाल</td></tr><tr><td>सोळाव्या</td><td>2021</td><td></td><td>चंद्रिकाप्रसाद संतोषी</td><td>सुरीनामा</td></tr></table>	क्रमांक	वर्ष	आयोजन	प्रमुख पाहुणे	देश	पहिला	2003	नवी दिल्ली	अनिरुद्ध जुगौत	मॉरिशस	चौदाव्या	2017	बेंगळुरु	डोनाल्ड रामोतर	गुयाना	पंधराव्या	2019	वाराणसी	अँटोनियो कोस्टा	पोर्तुगाल	सोळाव्या	2021		चंद्रिकाप्रसाद संतोषी	सुरीनामा
क्रमांक	वर्ष	आयोजन	प्रमुख पाहुणे	देश																								
पहिला	2003	नवी दिल्ली	अनिरुद्ध जुगौत	मॉरिशस																								
चौदाव्या	2017	बेंगळुरु	डोनाल्ड रामोतर	गुयाना																								
पंधराव्या	2019	वाराणसी	अँटोनियो कोस्टा	पोर्तुगाल																								
सोळाव्या	2021		चंद्रिकाप्रसाद संतोषी	सुरीनामा																								
10 जानेवारी	लष्कर हवाई संरक्षण दिन																											
10 जानेवारी	जागतिक हिंदी दिवस		उद्देश - जगभरात हिंदी भाषेबाबत जागरूकता निर्माण करण्यासाठी आंत. पातळीवर हिंदी भाषेला प्रोत्साहन देणे. सुरुवात - 2006 पासून 10 जानेवारीचा का? - 10 जानेवारी 1975 रोजी नागपूरमध्ये पहिली जागतिक हिंदी परिषद आयोजित करण्यात आली होती. 14 सप्टेंबर - राष्ट्रीय हिंदी दिवस - 14 सप्टेंबर 1949 रोजी घटना समितीने हिंदीला अधिकृत भाषेचा दर्जा दिला.																									
12 जानेवारी	राष्ट्रीय युवक दिन	2020 - वैश्विक कार्यासाठी युवकांची भागीदारी 2019-राष्ट्रनिर्माणमध्ये युवा शक्तीचा वापर	<ul style="list-style-type: none"> ● स्वामी विवेकानंद जयंती निमित्त ● जन्म - 12 जानेवारी 1863 ● 1984 मध्ये भारत सरकारने 12 जानेवारी हादिवस राष्ट्रीय																									

			<p>युवक दिन म्हणून घोषित केले. त्यानंतर 1985 पासून दरवर्षी साजरा.</p> <p>1995 सालापासून केंद्रीय युवा मंत्रालय आणि निवडलेले राज्य सरकार संयुक्तपणे राष्ट्रीय युवा महोत्सव आयोजित करत आहेत.</p> <p>● 2020 चे राष्ट्रीय युवा महोत्सव</p> <p>स्थळ - लखनऊ (उत्तरप्रदेश)</p> <p>आयोजन - 12 ते 16 जानेवारी</p> <p>उद्घाटन - मुख्यमंत्री योगी आदित्यनाथ आणि केंद्रीय युवक कल्याण व क्रीडा राज्यमंत्री किरण रिजीजू यांच्या हस्ते.</p> <p>संकल्पना - Fit youth, Fit India (तंदरुस्त युवक, तंदरुस्त भारत)</p>
14 जानेवारी	भूगोल दिन (महाराष्ट्र)		भूगोल तज्ञ डॉ. सी. डी. देशमुख यांचा जन्मदिवस
14 जानेवारी	जागतिक भूगोल दिन		एका अर्थी ऋतूबदल होण्याचा हा दिवस सूर्य ज्या दिवशी दक्षिणायातून उत्तरायणात मार्गक्रमण करतो त्या तिथीला मकरसंक्रांत साजरी केली जाते. याच दिवसापासून सूर्याचे उत्तरायण सुरू होते. म्हणून याच दिवशी 'भूगोल दिन' साजरा करण्याचे ठरले.
14 जानेवारी	माजी सैनिक दिन		<p>सुरुवात - 2017 पासून</p> <p>भारतीय सेनेचे पहिले भारतीय कमांडर - इन - चीफ फील्ड मार्शल, के. एम. करिअप्पा हे 14 जानेवारी 1953 रोजी सेवानिवृत्त झाले होते. त्यांनी देशासाठी दिलेल्या योगदानाचा सन्मान म्हणून तसेच इतर माजी सैनिकांना देशासाठी निःस्वार्थपणे दिलेल्या सेवेचा सन्मान म्हणून हा दिन साजरा केला जातो.</p>
15 जानेवारी	भारतीय सेना दिन		<p>● देशाच्या संरक्षणासाठी शहीद झालेल्या वीर सैनिकांना सलाम करण्याच्या उद्देशाने</p> <p>● भारतातील सैन्याचे पहिले भारतीय कमांडर - इन - चीफ - फील्ड मार्शल, के. एम. करिअप्पा यांनी भारताचे शेवटचे ब्रिटिश कमांडर इन - चीफ जनरल सर फ्रान्सिस बंचर यांच्याकडून 15 जानेवारी 1949 रोजी सुत्रे हाती घेतली होती या घटनेच्या स्मरणार्थ.</p> <p>● 15 जानेवारी 1949 रोजी के. एम. अरीअप्पा भारताचे पहिले सेनाध्यक्ष म्हणून कार्यभार स्विकारला.</p>
15 जानेवारी	भारतीय हवामान शास्त्र विभाग स्थापना दिवस		<p>भारतीय हवामान शास्त्र विभाग</p> <p>● स्थापना - 1875</p> <p>● मंत्रालय - पृथ्वी विज्ञान मंत्रालयाच्या अंतर्गत काम करते.</p> <p>● मुख्यालय - नवी दिल्ली</p> <p>- 1905 मध्ये शिमला, 1928 मध्ये पुणे आणि नवी दिल्ली येथे मुख्यालय.</p> <p>● जागतिक हवामान संघटनेच्या 6 विशिष्ट हवामानशास्त्र केंद्रांपैकी एक.</p>

19 जानेवारी	राष्ट्रीय लसीकरण दिन		पल्स पोलिओ अभियान 2020 अंतर्गत दरवर्षी साजरा करण्यात येतो.
24 जानेवारी	राष्ट्रीय बालिका दिन		सुरुवात - 2008 मंत्रालय - महिला व बाल विकास
25 जानेवारी	राष्ट्रीय मतदार दिन	2020- Electoral Literacy for a stronger Democracy (मजबूत लोकशाहीसाठी निवडणूक साक्षरता) 2019 - No voter to be left Behind 2018 - Accessible Elections	सुरुवात - 2011 पासून का. 25 जानेवारी 1950 रोजी भारतीय निवडणूक आयोगाची स्थापना बिलिफ इन द बॅलट - 2 या देशभरातील 101 अनुभवांच्या संग्रहाचे अनुभवांच्या संग्रहाचे अनुभवांच्या संग्रहाचे प्रकाशन राष्ट्रीय मतदार दिनानिमित्त करण्यात आले. शताब्दी मतदार लोकशाहीचे सेन्टिनेल्स - शंभरी पार केलेल्या आणि आजही मतदान करणाऱ्या 51 मतदारांच्या कथांवर आधारित पुस्तकाचे प्रकाशन कलम 324 - निवडणूक आयोग पहिले निवडणूक आयुक्त - सुकूमर सेन
25 जानेवारी	राष्ट्रीय पर्यटन दिन		
26 जानेवारी	आंतरराष्ट्रीय सीमाशुल्क दिन		
30 जानेवारी	जागतिक कुष्ठरोग निवारण दिन	2019 - Ending discrimination, stigma and prejudice 2018 - Zero Disabilities in girls and boys	संसर्गजन्य शोध - डॉ. हेन्सनेस (1873 ला) 'मायक्रोबॅक्टेरिया लेप्री' मुळे होतो. 1955 - राष्ट्रीय कुष्ठरोग नियंत्रण कार्यक्रम 1983 - राष्ट्रीय कुष्ठरोग निर्मुलन कार्यक्रम
30 जानेवारी	जागतिक दुर्लक्षित विषुववृत्तीय रोग दिन		2020 पासून सुरू म्हणजे या वर्षीचा पहिलाच हेतू - जागतिक दुर्लक्षित रोगांच्या नियंत्रणासाठी प्रयत्न करणे दुर्लक्षित विषुववृत्तीय रोग - ट्रॅकोमा, कुष्ठरोग, यॉज, रेबीज, डेंग्यू, चिकनगुनिया, स्केबिज, हत्तीरोग, लेइशमनियासिस आफ्रिकन, ट्रॅपनोसोमियासिस ● हे रोग गरीब समुदायात आढळतात. ● अस्वच्छ पाणी, अस्वच्छ परिसर यामुळे हा रोग पसरतो.

फेब्रुवारी 2020 दिनविशेष

दिनांक	दिनविशेष	थीम	तपशील - पार्श्वभूमी
2 फेब्रुवारी	जागतिक पाणथळ दिन	2020 wetlands and Biodiversity (पाणथळ भूमी आणि जैवविविधता) 2019 Wetlands and climate change 2018 - Wetlands for a sustainable urban future	सुरुवात - 1997 का - इराणमधील कॅस्पियन या समुद्राच्या किनाऱ्यावरील, 'रामसर' या शहरात 'पाणथळ शहराचे महत्त्व' या विषयावर 2 फेब्रुवारी 1971 रोजी परिषद आयोजित करण्यात आली होती. या परिषदेतील ठरावाला 'रामसर ठराव' म्हणून ओळखले जाते. हेतू - पाणथळ प्रदेशांचे मानवी जीवनातील असलेले महत्त्व सर्वाना समजावे म्हणून. अंमलबजावणी - 1975

			<p>भारताची स्वाक्षरी - 1 फेब्रुवारी 1982</p> <ul style="list-style-type: none"> ● रामसर यादीत भारतातील 42 पाणथळ स्थळांचा समावेश. ● महाराष्ट्रातील पाणथळ स्थळ 1) नांदूर मधमेश्वर ता. निफाड जि. नाशिक 2) लोणार जि. बुलढाणा ● भारतातील सर्वाधिक पाणथळ स्थळे - उत्तर प्रदेशातील, ● जगातील सर्वाधिक पाणथळ स्थळे - युनायटेड किंगडम आणि उत्तर आयर्लंड (175) ● पाणथळ प्रदेशाखालील सर्वाधिक क्षेत्र - बोलिव्हिया (1, 48, 600 चौकिमी)
4 फेब्रुवारी	जागतिक कर्करोग दिन	<p>2019-2021 - I am and I Will 2016-2019 - We can I can 2015 - Net Beyond us 2014 - Debunk the myths 2013 - Cancer myths Get the facts</p> <p>● टिप - 2016 पासून तीन वर्षासाठी एकच थीम निश्चित करण्यात येऊ लागली.</p>	<p>सुरुवात - 4 फेब्रुवारी 2020 कुणामार्फत - आंतरराष्ट्रीय कर्करोग नियंत्रण संघटना (UICC) ही जागतिक आरोग्य संघटनेच्या सहकार्याने आंतरराष्ट्रीय कर्करोग नियंत्रण संघटना (UICC) (Union for International Cancer Control) स्थापना - 1933 मुख्यालय - जिनिव्हा (स्वित्झर्लंड), आंतरराष्ट्रीय गैरसरकारी संस्था आहे.</p>
5 फेब्रुवारी	जागतिक मौखिक आरोग्य दिन		
6 फेब्रुवारी	महिलांच्या जननेंद्रियांना विकृत करण्याविरुद्धचा आंतरराष्ट्रीय दिवस		
10 फेब्रुवारी	जागतिक कडधान्ये दिवस		<p>सुरुवात - 2019 कुणामार्फत - कृषी व अन्न संघटनेमार्फत जागतिक कडधान्य वर्ष</p>
11 फेब्रुवारी	रुग्ण हक्क दिन		
11 फेब्रुवारी	इंटरनेट सुरक्षा दिन		
11 फेब्रुवारी	विज्ञानातील महिला व मुलींसाठी आंतरराष्ट्रीय दिन	<p>2020 - Investment in Women and Girls in Science for inclusive Green Growth.</p>	<p>सुरुवात - 2015 कुणामार्फत - संयुक्त राष्ट्रसंघाद्वारे अंमलबजावणी - युनेस्कोमार्फत हेतू - विज्ञान-तंत्रज्ञान क्षेत्रात महिलांच्या भूमिकेवर प्रकाश टाकणे.</p>
11 फेब्रुवारी	राष्ट्रीय युनानी दिन		<ul style="list-style-type: none"> ● युनानी संशोधन हकीम अजमल खान यांच्या जयंतीनिमित्त ● या वर्षी दिल्ली येथे युनानी औषधांवर राष्ट्रीय परिषद भरली होती. <p>हकीम अजमल खान जन्म - 11 फेब्रुवारी 1868 जामिया मिलिया इस्लामियाच्या सस्थापकेची एक. दिल्लीत टिबिया कॉलेजची स्थापना (आयुर्वेदिक व युनानी)</p>

			<p>युनानी औषध प्रणाली फारसी अरबी पारंपरिक औषध प्रणाली</p> <p>सुरुवात - युनान (ग्रीस) युनानी पद्धतीचे जनक - ग्रीसचा महान तत्त्वज्ञ आणि वैद्य हिप्पोक्रेटस</p> <p>भारतात युनानीला लोकप्रिय बनविण्याचे क्षेत्र - हकीम अजमल खान 13 व्या शतकात दिल्ली राजवटीच्या स्थापने बरोबर भारतात युनानीची सुरुवात</p>
13 फेब्रुवारी	जागतिक रेडिओ (नभोवाणी) दिन	<p>2020 - Radio and Diversity</p> <p>2019 - Dialogue, Tolerance and peace</p> <p>2018 - Radio and sports</p> <p>2017 - Radio is you</p>	<ul style="list-style-type: none"> ● 'युनेस्को' ने 2011 मध्ये घोषणा केली. ● इटलीत झालेल्या सार्वजनिक कार्यक्रमाद्वारे 2012 पासून सुरुवात. ● भारतात रेडिओची सुरुवात - 1927 पासून प्रसारणाची सुरुवात ● RJ म्हणजे निवेदक
13 फेब्रुवारी	राष्ट्रीय महिला दिन		<ul style="list-style-type: none"> ● भारताच्या पहिल्या महिला राज्यपाल - सरोजनी नायडू यांच्या जन्मदिनानिमित्त ● जन्म - 13 फेब्रुवारी 1879 (हैद्राबाद) ● सरोजनी नायडू - ● आगरा आणि अवध (संयुक्त) च्या त्याराज्यपाल होत्या. ● 'गाण कोकिळा' म्हणून ओळख. ● भारतीय राष्ट्रीय काँग्रेसच्या पहिल्या भारतीय महिला अध्यक्ष. ● 1919 च्या जालियनवाला बाग हत्याकांडानंतर दुःखी होऊन कविता लिहणे बंद केले. ● 1905 च्या बंगालच्या फाळणीनंतर भारतीय राष्ट्रीय आंदोलनात सहभाग ● 1928 मध्ये आलेल्या प्लेग महामारीच्या दरम्यान केलेल्या कामाबद्दल ब्रिटिश शासनाने 'कैसर-ए-हिंद' ने सन्मानित केले. <p>निधन - 2 मार्च 1949</p> <p>सरोजिनी नायडू यांच्या साहित्यसंपदा कवितासंग्रह - द गोल्डन थ्रेशोल्ड (1905), द बर्ड ऑफ टाइम (1921), ब्रोकन विंग (1917) इतर साहित्य - फीस्ट ऑफ यूथ, द मॅजिक ट्री, द विजार्ड मास्क, मुहम्मद जिन्ना : एन एम्बेस्डर ऑफ युनिटी</p>
15 फेब्रुवारी	आंतरराष्ट्रीय बाल कर्करोग दिन		<p>सुरुवात - 2002 पासून चाईल्डहुड कॅन्सर इंटरनॅशनल या संस्थेने केली.</p> <p>उद्देश्य - मुलांना होणाऱ्या कर्क रोगाविषयी जागरूकता करणे.</p>
15 फेब्रुवारी	जागतिक खवलेमांजर दिन		<ul style="list-style-type: none"> ● फेब्रुवारी महिन्याच्या तिसऱ्या रविवारी साजरा करतात. ● या वर्षी 15 फेब्रुवारी रोजी.
20 फेब्रुवारी	जागतिक सामाजिक न्याय दिन	<p>2020 - Closing the Inequalities Gap to Achieve social justice</p>	<p>घोषणा - 26 नोव्हेंबर 2007 - युएनच्या आमसभेने 20 फेब्रुवारी हा दिवस जा. सामाजिक न्याय दिन म्हणून साजरा</p>

		2019 - If you want peace and development, work for social Justice	करण्याचा निर्णय घेतला. पहिल्यांदा साजरा - 20 फेब्रुवारी 2009
21 फेब्रुवारी	आं. मातृभाषा दिन	2020 - Languages without Borders 2019 - Indigenous languages matter for development, peace building and reconciliation 2018 - Linguistic diversity and multilingualism count for sustainable development	2008 - आंतरराष्ट्रीय भाष्य वर्ष घोषणा - 17 नोव्हेंबर 1999 UNO च्या आमसभेत घोषणा सर्वप्रथम साजरा - 21 फेब्रुवारी 2000 पुढाकार - बांग्लादेश कुणामार्फत - UNESCO का साजरा करतात - पाकिस्तानची निर्मिती 1947 साली झाली. त्यावेळेस पूर्व पाकिस्तान आणि पश्चिम पाकिस्तान असे दोन विभाग होते. पूर्व पाकिस्तान म्हणजे सध्याचा बांग्लादेश होय. 1948 साली पाकिस्तान सरकारने उर्दू ही राष्ट्रीय भाषा म्हणून घोषित केली. पूर्व पाकिस्तान (सध्याचा बांग्लादेश) येथील नागरिकांनी या विरोधात आंदोलन सुरू केले कारण येथील नागरिक 'बांग्ला' ही भाषा बोलत असत. दि. 21 फेब्रुवारी 1952 साली आंदोलकावर गोळीबार करण्यात आला. जगातील ही एक दुर्मिळ घटना होती. जेथे स्वतःच्या मातृभाषेसाठी बलिदान द्यावे लागले. या घटनेची आठवण म्हणून 21 फेब्रुवारी हे आंतरराष्ट्रीय मातृभाषा दिन म्हणून साजरा केला जातो.
21 फेब्रुवारी	जागतिक माहिती प्रशासन दिन		
22 फेब्रुवारी	जागतिक स्काऊट दिन		
22 फेब्रुवारी	जागतिक विचार दिन		
23 फेब्रुवारी	जागतिक शांतता व समज दिन		
27 फेब्रुवारी	मराठी भाषा दिन		* कुसुमाग्रम अर्थात वि. वा. शिरवाडकर यांचा जन्मदिनानिमित्त उद्देश : * मराठी भाषेचा गौरव करणे. * ज्ञानपीठ विजेते श्रेष्ठ मराठी साहित्यिक वि. वा. शिरवाडकर उर्फ कुसुमाग्रज यांचा कार्याचा गौरव करणे. वि. वा. शिरवाडकर : * जन्म - 17 फेब्रुवारी 1910 (पुणे) * कवी, नाटककार, कथाकार, समीक्षक होते. त्यांचे मूळ नाव : गजानन रंगनाथ शिरवाडकर असे होते. त्यांचे काका वामन शिरवाडकर यांनी त्यांना दत्तक घेतल्यामुळे त्यांचे नाव विष्णू वामन शिरवाडकर. * 1932 साली काळाराम मंदिर प्रवेश सत्याग्रहात सहभाग. साहित्य संपदा : * कवितासंग्रह : अक्षरबाग, विशाखा, किनारा, चाफा,

		<p>मुक्तायन, व्यमिधा, जीवन लहरी, प्रवासी पक्षी, मेघदूत हिमरेषा, छंदोमयी, जाईचा कुंज, पांथेय मराठीमाती.</p> <p>✳ लघुनिबंध संग्रह : आहे आणि नाही, प्रतिसाद</p> <p>✳ नाटके : नटसम्राट, ययाति देवयानी, राजमुकुट, विदुषक, वीज म्हणाली धरतीला, ओंथेल्लो, आनंद, आमचं नाव बाबुराव, एक होती वाघीण, कैकेयी, कौंतेय, दिवाणी दावा, देवाचे घर, दुसरा पेशवा.</p> <p>✳ कादंबऱ्या : कल्पनेच्या तीरावर, जान्हवी, वैष्णव.</p> <p>✳ कथासंग्रह : अंतराळ, बारा निवडक कथा, अपॉईंटमेंट, एकाकी तारा, काही वृद्ध काही तरुण, जादूची होडी, प्रेम आणि मांजर, फुलवाली.</p> <p>पुरस्कार व सन्मान :</p> <p>1987 - मध्ये ज्ञानपीठ पुरस्कार (वि. स. खांडेकर यांच्यानंतर मराठी साहित्यात ज्ञानपीठ पुरस्कार मिळवणारे दुसरे साहित्यिक)</p> <p>1974 - नटसम्राट या नाटकासाठी साहित्य अकादमी पुरस्कार.</p> <p>1991 - पद्मभूषण पुरस्कार</p> <p>1986 - पुणे विद्यापीठाकडून डी.लिट ही पदवी</p> <p>अध्यक्षपद :</p> <p>1964 - अखिल भारतीय मराठी साहित्य संमेलन, मडगाव, अध्यक्षपद</p> <p>1970 - कोल्हापूर येथील मराठी नाट्यसंमेलनाचे अध्यक्षपद</p> <p>1990 - मुंबईत भरलेल्या पहिल्या जागतिक मराठी परिषदेचे अध्यक्ष</p>
27 फेब्रुवारी	राष्ट्रीय प्रथिने दिन	<ul style="list-style-type: none"> ● राष्ट्रीय स्तरावरील सार्वजनिक आरोग्य उपक्रम 'राईट टू प्रोटीन' ने पहिल्यांदाच भारतात 27 फेब्रुवारी हा दिन राष्ट्रीय प्रथिने म्हणून साजरा केला. ● उद्देश्य - प्रथिनांचे पोषण आहारातील महत्त्व अधोरेखित करणे
27 फेब्रुवारी	आंतरराष्ट्रीय पोलर बेअर दिवस	<ul style="list-style-type: none"> ● अस्वलांची जगातील सर्वात मोठी जात ● प्रमुख धोके - ● तापमानवाढीमुळे समुद्रातील हिमनग नष्ट होणे यामुळे पोलर बेअरला शिकार मिळविण्यात अडचण ● जागतिक तापमानवाढीमुळे आर्क्टिक प्रदेशात हिम वितळण्याचा वेग वाढला आहे. अस्तित्व धोक्यात येण्याची कारणे खालीलप्रमाणे- ● प्रदूषण ● जहाजांच्या वर्दळीमुळे व्यत्यय ● मानवाचे वाढते सानिध्य ● अवैध शिकार (1973 पासून शिकारीवर बंदी आहे.) ● स्थानिक रहिवाशांकडून कायदेशीर शिकार ● कातडी आणि अन्य अवयवांचा कायदेशीर व्यापार ● आयुष्यमान - नर 25 वर्षे, मादी - 30 वर्षे

			<ul style="list-style-type: none"> ● वजन - 360 ते 590 किलोग्रॅम ● एकूण संख्या - 22,000 ते 31,000 ● अस्तित्व - असुरक्षित (द. इंटरनॅशनल युनियन फॉर कन्झर्व्हेशन ऑफ नेचर IUCN)
29 फेब्रुवारी	जागतिक दुर्मिळ आजार दिन	2020 - Reframe Rare for Rare Disease Day	<ul style="list-style-type: none"> ● सर्वप्रथम साजरा - यूरोडिसने 2008 मध्ये ● प्रतिवर्षी फेब्रुवारीचा शेवटचा दिवस ● उद्देश्य - दुर्मिळ आजारांविषयी जाणीव जागृती करणे. ● दुर्मिळ आजार कोणते? - थॅलेसीमिया, हिमेफिलिया, सिकलसेल, सीनिअर वोकेन सिंड्रोम

मार्च 2020 दिनविशेष

दिनांक	दिनविशेष	थीम	तपशील - पार्श्वभूमी
1 मार्च	जागतिक नागरी संरक्षण दिन World civil Defence day	2020 - Protection of Children, our responsibility 2019 - Children's safety our responsibility	<ul style="list-style-type: none"> ● केव्हापासून, कुणामार्फत व का साजरा करतात? 1990 मध्ये आंतरराष्ट्रीय नागरी संरक्षण संघटना (ICDO - International civil Defence Organisation) जनरल असेंब्लीच्या निर्णयाद्वारे 1 मार्च दरवर्षी जागतिक नागरिक संरक्षण दिवस म्हणून साजरा केला जातो. ● आंतरराष्ट्रीय नागरी संरक्षण संघटना ● ICDO - International Civil Defence Organization ● स्थापना - 1931 (पॅरिस, फ्रान्स येथे) ● मुख्यालय - जिनिव्हा (स्वित्झर्लंड) ● सदस्य - 59 ● निरीक्षक देश - 18 ● संस्थापक - जॉर्जेस सेंट - पॉल ● सरचिटणीस - Vladimir Kuvshinov ● आंतर सरकारी संस्था
1 मार्च	शून्य भेदभाव दिन (Zero Discrimination Day)		<ul style="list-style-type: none"> ● सुरुवात - 1 मार्च 2014 ● UNAIDS मार्फत साजरा (UNAIDS - United Nations Programme on HIV and AIDS) ● शून्य भेदभाव दिन हा UNAIDS (यूएनएड्स) द्वारे 1 मार्च 2014 पूर्वी 1 डिसेंबर रोजी जागतिक दिनी शून्य भेदभाव मोहिम सुरू केली होती. कारण HIV (एड्सग्रस्त) व्यक्तींना जगाच्या सर्व भागात भेदभावाला सामोरे जावे लागते. ● या दिवशी कोणत्याही व्यक्तीसोबत कोणत्याही आधारावर होणारे भेदभाव न करण्याचा संदेश दिला जातो. ● या दिवशी विशेष करून महिला व मुलींसोबत होणाऱ्या भेदभावविषयी जाणीव जागृती केली जाते.
3 मार्च	जागतिक वन्यजीव दिन	2020 - पृथ्वीवरील सर्व सजीव टिकवून ठेवणे.	<ul style="list-style-type: none"> ● 2013 च्या अधिवेशनात घोषणा ● का साजरा केला जातो? - नामशेष होण्याचा धोका असलेल्या वन्यसृष्टीच्या आंतरराष्ट्रीय व्यापारावर बंधन

		<p>2019 - पाणी आणि पाण्यातील विविध प्राणी, वनस्पती यांचे जग.</p>	<p>आणणारा कायदा (कन्व्हेन्शन ऑन इंटरनॅशनल ट्रेड ऑफ एन्डेजर्स स्पेशीज ऑफ वाइल्ड फॉना अँड प्लोरा अर्थात (CITES) हा कायदा 3 मार्च 1973 रोजी 180 देशांना मान्य केला म्हणून या दिवसाला महत्त्व आहे.</p> <p>● उद्देश - वन्यजीवांचे विविध परिसंस्थावरील महत्त्व जाणून त्यांच्या अधिवासाचे आणि त्यांच्या रक्षणाचे, त्यांचे जिणे सुकर करण्याचे, त्यांना असणारे धोके / आव्हाने समजून घेण्याचे आणि त्यांच्यावर होणारे अत्याचार / गुन्हे कमी करण्याचे प्रयत्न केले जातात.</p> <p>सुपर इयर 2020 पर्यावरण शास्त्रज्ञ 2020 साल हे 'सुपर इयर' असे संबोधत आहेत.</p> <p>कारण - 2020 हे पर्यावरणाचे, जैवविविधतेचे एक उत्कृष्ट वर्ष ठरेल, कारण या वर्षी जैवविविधतेवर भर देणाऱ्या विविध आंतरराष्ट्रीय धोरणामुळे निसर्गाचा ढासळणारा समतोल सांभाळणे शक्य होऊ शकेल असे पर्यावरण शास्त्रज्ञांना वाटते.</p>
4 मार्च	राष्ट्रीय सुरक्षा दिन		<p>उद्देश्य - भारतीय सुरक्षा दलांच्या कार्याचा सन्मान करण्यासाठी.</p> <p>सुरुवात - 1966 मध्ये मुंबई सोसायटी अधिनियम 1950 अंतर्गत 4 मार्च 1965 साली राष्ट्रीय सुरक्षा परिषद (National Safety Council) ची स्थापना करण्यात आली होती.</p> <p>● 1972 सालापासून राष्ट्रीय सुरक्षा दिन साजरा केला जातो.</p> <p>● 2020 चा 49 वा दिवस साजरा केला जात आहे.</p> <p>● राष्ट्रीय सुरक्षा दिन सप्ताह - 4 मार्च ते 10 मार्च</p>
7 मार्च	जनऔषधी दिवस		<p>● सुरुवात - 2019 पासून</p> <p>● उद्देश्य - जेनेरिक औषधांविषयी अधिक जागरूकता निर्माण करणे.</p>
8 मार्च	जागतिक महिला दिन	<p>2020 - I am Generation Equality : Realizing Women's Rights The Campaign theme # Each for Equal</p> <p>2019 - Think Equal, Build smart, innovate for change</p>	<p>● जगात पहिला महिला दिन साजरा - 28 फेब्रुवारी 1909, न्यूयॉर्क येथे</p> <p>भारतात पहिला महिला दिन साजरा - 8 मार्च 1943, मुंबई</p> <p>जागतिक महिला वर्ष (यूनोमार्फत) - 1975</p> <p>● 1910 च्या आंतरराष्ट्रीय महिला परिषदेत मांडलेल्या सुचनेनुसार 8 मार्च हा दिवस आंतरराष्ट्रीय महिला दिन म्हणून निश्चित करण्यात आले.</p> <p>● 1975 जागतिक महिला वर्षाच्या निमित्ताने संयुक्त राष्ट्र संघटनेने आंतरराष्ट्रीय महिला दिन साजरा करण्याचे ठरविले.</p> <p>● सुरुवात - 1977 साली</p>
12 मार्च	जागतिक मूत्रपिंड दिन (मार्च महिन्याच्या दुसऱ्या गुरुवारी)	<p>2020 - Kidney Health for Everyone Everywhere - from Prevention to Detection and Equitable Access to care.</p> <p>2019 - Kidney Health for</p>	<p>दरवर्षी मार्च महिन्याच्या दुसऱ्या गुरुवारी असतो.</p> <p>● 2020 मध्ये जागतिक मूत्रपिंड दिन 12 मार्चला साजरा करण्यात येणार</p> <p>● सुरुवात - 2006 पासून</p> <p>(ISN) इंटरनॅशनल सोसायटी ऑफ नेफ्रोलॉजी</p>

		<p>Everyone Everywhere.</p> <p>2018 - Kidneys and Women's Health : Include, Value, Empower.</p> <p>2017 - Kidney Disease & obestty. Healthy Lifestyle for Healthy Kidneys</p>	<p>व इंटरनॅशनल फेडरेशन ऑफ किडनी फाउंडेशन्स (IFF) यांच्या पुढाकाराने जागतिक मूत्रपिंड दिन पाळला जातो.</p>
14 मार्च	आंतरराष्ट्रीय पाय (π) दिवस		<ul style="list-style-type: none"> ● पहिलांदा साजरा - 1988 मध्ये ● पुढाकार - भौतिकशास्त्रज्ञ लॅरी शॉ यांनी दिवस साजरा करायला सुरुवात केली. ● आजची तारीख आपण 14.3 अशी लिहित असलो तरी अमेरिकेत ती मात्र 03.14 अशी लिहितात. या तारखेतले पहिले तीन आकडे पायच्या 3.14 या पहिल्या तीन आकड्यांशी जुळतात. त्यामुळेच 14 मार्च हा दिवस 'पाय डे' म्हणून साजरा केला जातो. ● पाय (π) संकल्पनेचा सर्वप्रथम वापर - 1706 मध्ये विल्यम जोन्स यांनी
15 मार्च	जागतिक ग्राहक दिन	<ul style="list-style-type: none"> ● Theme (संकल्पना) 2020 - The Sustainable Consumer 2019 - Trusted smart products 2018 - Making Digital Market places Fairer 2017 - Digital Consumers Business to trust. 	<ul style="list-style-type: none"> ● सर्वप्रथम साजरा 1983 पुढाकार - कॅड्युमर इंटरनॅशनल पार्श्वभूमी - अमेरिकेत रल्प नाडेर यांनी ग्राहक हक्क आंदोलन सुरू केले. परिणामी 15 मार्च 1962 रोजी अमेरिकेचे तत्कालीन अध्यक्ष जॉन एफ. केनेडी यांनी प्रथम ग्राहक हक्क संरक्षण विधेयक संसदेमध्ये सादर केले. ● या विधेयकात चार प्रमुख तरतुदी होत्या. 1) सुरक्षिततेचा हक्क, 2) माहितीचा हक्क, 3) निवडीचा हक्क, 4) तक्रार करण्याचा हक्क भारतात राष्ट्रीय ग्राहक हक्क दिन - 24 डिसेंबर रोजी पार्श्वभूमी - 1986 साली 24 डिसेंबर रोजी ग्राहक हक्क संरक्षण कायदा 1986 ला भारताच्या राष्ट्रपतींनी मंजुरी दिली होती. त्यानिमित्त हा यादिवशी राष्ट्रीय ग्राहक हक्क दिन साजरा करतात.
2019 ला 15 मार्च 2020 ला 13 मार्च 2021 ला 19 मार्च	जागतिक झोप दिवस	<p>2019 - Health sleep, Healthy Aging</p> <p>2020 - Better sleep, Better life, Better planet</p> <p>2021 - Regular sleep, Healthy future</p>	<p>सुरुवात - 2008 (14 मार्च)</p> <p>कुणामार्फत - World sleep day committee मार्फत</p> <p>Wold sleep Day is observed annually on the friday before the march Equinox.</p>
18 मार्च	आयुध निर्मिती कारखाने दिन		<ul style="list-style-type: none"> ● 2020 चा 219 वा दिवस ● देशात 1801 साली कोलकाता येथे पहिला आयुध कारखाना सुरू. ● सध्या देशात 41 आयुध निर्मिती कारखाने ● कोलकातामधील फोर्ट विल्यम्स येथे 1775 मध्ये आयुध

			<p>निर्मिती कारखाने मंडळाची स्थापना केली जाते.</p> <ul style="list-style-type: none"> ● कोणत्या मंत्रालयांतर्गत - संरक्षण मंत्रालय ● मुख्य उद्देश - सशस्त्र सेनांना स्वदेशी निर्मित शस्त्रे उपलब्ध करून देणे व या क्षेत्रात आत्मनिर्भरता प्राप्त करणे.
18 मार्च	ग्लोबल रिसायकलिंग डे	<p>2019 - Recycling into future 2020 - Recycling Heroes</p>	<p>सुरुवात - 2018 पासून कोणामार्फत - विश्व पुनर्चक्रीकरण संघटनेमार्फत.</p>
20 मार्च	जागतिक चिमणी दिन	<p>संकल्पना (Theme) 2020 - I Love Sparrow</p>	<p>सर्व प्रथम साजरा - 20 मार्च 2010</p> <p>पार्श्वभूमी - चीनमध्ये सांस्कृतिक क्रांतीच्या काळात चिमण्या मारण्याचे अभियान सुरू झाले होते, परंतु त्यामुळे पर्यावरणापुढे उभे राहू शकणारे धोके लक्षात आले. त्यानंतर अनेक वर्षांनी जगभरच तज्ज्ञांच्या अभ्यासा अंती 'चिमणी जगायला हवी' याची जाणीव होऊन 2010 पासून 20 मार्च हा दिवस 'जागतिक चिमणी दिवस' म्हणून साजरा करण्यात येतो.</p> <p>कमी होण्याच्या कारणांचा अभ्यास :</p> <p>भारतात नाशिक येथील 'नेचर फॉर एव्हर सोसायटी' चे संस्थापक आणि निसर्गरक्षक मोहम्मद दिलावर आणि फ्रान्समधील 'इकोसिस अॅक्शन फाउंडेशन' या संस्थांनी, इतर स्वयंसेवी संस्थांसह या बाबीचा विस्तृत अभ्यास केला.</p> <p>खालील गोष्टीमुळे चिमणी अडचणीत -</p> <ul style="list-style-type: none"> ● कमी होणारी झाडे ● माणसाच्या बदललेल्या खाण्याच्या सवयी ● वाढते आधुनिकीकरण ● गगनचुंबी इमारतीत होणारी वाढ ● मोबाईल फोन टॉवर्स <p>भारत आणि चिमणी</p> <ul style="list-style-type: none"> ● भारतात सगळीकडे सर्वात जास्त संख्येने सापडणारा पक्षी. ● विणीचा हंगाम वर्षभर असू शकणारा. ● माणसाच्या जवळपास राहणारा त्यामुळे नेहमी दिसणारा पक्षी. ● भारतात पाच प्रजातींच्या चिमण्या-आढळून येतात त्यामध्ये स्थलांतर करणाऱ्या प्रजातींचा देखील समावेश आहे. ● संपूर्ण जगभरात 24 प्रकारच्या चिमण्यांच्या प्रजाती आहेत. ● आपल्या घराभोवती ज्या चिमण्या दिसतात. त्या चिमण्यांना 'House Sparrow' म्हणून संबोधले जाते. <p>दिल्ली राज्यपक्षी म्हणून चिमणीची घोषणा 2012 मध्ये करण्यात आली होती.</p>
20 मार्च	जागतिक आनंदी दिवस	<p>Theme (संकल्पना) 2020 - Happiness For All, Together 2019 - Happier Together 2018 - Share Happiness 2017 - 10 Steps to Happiness</p>	<p>घोषणा - संयुक्त राष्ट्रसंघाने 2012 मध्ये 20 मार्च हा दिवस जागतिक आनंदी दिवस म्हणून घोषित केले.</p> <p>सर्व प्रथम साजरा - 20 मार्च 2013</p> <p>संकल्पनेचे जनक - संयुक्त राष्ट्रसंघाचे विशेष सल्लागार जयमे इलीयन</p>

21 मार्च	जागतिक वन दिन	2020 - Forests and Biodiversity वने आणि जैवविविधता 2019 - Forests and Education वने आणि शिक्षण 2018 - Forests and sustainable cities 2017 - Forests and energy	स्थापना - 28 नोव्हेंबर 2012 सुरुवात - 21 मार्च 2013 कुणामार्फत - संयुक्त राष्ट्र संघाच्या अन्न व शेती संघटनेच्या सदस्य देशांमार्फत
21 मार्च	जागतिक काव्य दिन		कुणामार्फत युनेस्कोमार्फत (संयुक्त राष्ट्र शैक्षणिक, वैज्ञानिक आणि सांस्कृतिक संघटना) घोषणा - 21 मार्च 1999 रोजी पॅरिस परिषदेत
22 मार्च	जागतिक जल दिन	2020 - Water and climate change 2019 - leaving no one behind 2018 - Nature for water 2017 - Why Waste water	सुरुवात - 1993 कुणामार्फत - UNO (संयुक्त राष्ट्र संघटना)
23 मार्च	जागतिक हवामान दिन	2020 - Climate and Water 2019 - The Sun, the Earth and the weather 2018 - Weather ready, climate smart	सुरुवात - 23 मार्च 1950 कुणामार्फत - संयुक्त राष्ट्र संघटनेमार्फत 23 मार्चलाच का - 23 मार्च 1950 रोजी जागतिक हवामान संघटनेची स्थापना झाली होती म्हणून. जागतिक हवामान संघटना (WMO - World Meteorological Organisation) <ul style="list-style-type: none"> ● स्थापना - 23 मार्च 1950 ● मुख्यालय - जिनिव्हा (स्वित्झर्लंड) ● अध्यक्ष - गेरहार्ड ऑड्रियन (जर्मनी) ● सदस्य - 193 ● 1951 पासून संयुक्त राष्ट्र संघटनेची विशेष संस्थेचा दर्जा
27 मार्च	जागतिक रंगभूमी दिन	2020	<ul style="list-style-type: none"> ● सुरुवात - 1962 ● कुणामार्फत - आंतरराष्ट्रीय रंगभूमी संस्थामार्फत (International Theatre Institute) ● 1962 साली जो कॉक्चू यांना संदेश देण्याचा पहिला मान मिळाला होता.
28 मार्च	अर्थ अवर पर्यावरण संवर्धनासाठी एक तास	2020 - Climate Action and Sustainable Development	<ul style="list-style-type: none"> ● दर वर्षी मार्च महिन्याचा शेवटचा आठवड्यातील शनिवारी साजरा केला जातो. ● संकल्पना - वर्ल्ड वाइल्डलाइफ फंड (WWF) या स्वयंसेवी संघटनेने सर्वप्रथम ही संकल्पना मांडली. ● या मोहिमेत नेमके काय केले जाते? आपण आपल्या परिसरात, रहिवासी संकुलात, वस्तीत, गाव किंवा शहरात, व्यवसायाच्या ठिकाणी, सार्वजनिक वर्षातून एक दिवस हा तास पाळायचा आहे. या तासाभरात आपल्याला शक्य तेवढे विजेवर चालणारे दिवे बंद करायचे आहे.

		<p>● यावर्षी 28 मार्च 2020 रोजी सायंकाळी 8:30 ते 9:30 या दरम्यान हा तास साजरा करायचा आहे.</p> <p>सर्वप्रथम सुरुवात - 2007 साली सिडनी या ऑस्ट्रेलियामधील शहरात. सध्या 187 देशात तब्बल 7 हजार शहरात हा दिवस साजरा केला जातो.</p>
--	--	---

एप्रिल 2020 दिनविशेष

दिनांक	दिनविशेष	थीम	तपशील - पार्श्वभूमी
2 एप्रिल	जागतिक ऑटिझम (स्वमग्नता) जागरूकता दिवस	<p>2020 - The Transition of adulthood</p> <p>2019 - Assistive Technology, Active Participation.</p> <p>2018 - Empowering Women and Girls with Autism</p> <p>2017 - Toward Autonomy and self Determination</p>	<p>● संयुक्त राष्ट्रसंघाने 1989 सालापासून हा दिवस जाहीर केला आहे.</p> <p>● ऑटिझम किंवा स्वमग्नता दिवस - म्हणजे स्वतःच रमून राहण्याची तीव्र स्वाभाविक वृत्ती</p>
5 एप्रिल	राष्ट्रीय सागर दिवस National Maritime day	<p>2020 - Sustainable shipping for a sustainable planet</p> <p>2019 - Indian Ocean : An ocean of opportunity</p>	<p>1919 - भारताच्या मालकीचं पहिले जहाज एस. एस. लायल्टी मुंबईहून लंडनला रवाना</p> <p>सर्वप्रथम साजरा - 1964</p> <p>जागतिक सागर दिवस - 24 सप्टेंबर</p>
5 एप्रिल	राष्ट्रीय समता दिन		<p>● भारताचे पहिले कामगारमंत्री बाबु जगजीवनराम यांच्या जयंतीनिमित्त (जन्म : 5 एप्रिल 1908, निधन : 6 जुलै 1986)</p> <p>● 1938 ते 1986 कायदेमंडळाचे सदस्य</p> <p>● सर्वाधिक कालावधीसाठी कॅबिनेट मंत्री (1947 ते 1980)</p> <p>● मतदारसंघ - सासाराम (बिलर)</p> <p>● भारताचे पहिले दलित उपपंतप्रधान (24 मार्च 1977 ते 28 जुलै 1979)</p>
7 एप्रिल	जागतिक आरोग्य दिन	<p>2020 - Support Nurses and Midwives (परिचारिका आणि दायींना आधार)</p> <p>2019 - Universal health coverage everyone, everywhere.</p> <p>2018 ची आणि 2019 ची थीम एकच</p> <p>2017 - Depression : Let's talk</p> <p>2016 - Halt the rise : beat diabetes</p>	<p>● 1948 साली WHO ने प्रथम जगातील आरोग्य सभा आयोजित केली होती. या सभेत दरवर्षी 7 एप्रिल जागतिक आरोग्य दिन साजरा करण्याचा निर्णय घेण्यात आला.</p> <p>● सुरुवात 1950 पासून</p>
11 एप्रिल	शिक्षक हक्क दिन		<p>महात्मा फुले यांची जयंती शिक्षक हक्क दिन म्हणून साजरा केला जातो.</p>
17 एप्रिल	जागतिक हिमोफिलिया दिवस	<p>2020 - Get, involved virtually and stay safe.</p>	<p>कुणाकडून - जागतिक हिमोफिलिया फेडरेशनकडून</p> <p>उद्देश्य - रक्त स्त्रावाच्या आनुवंशिक आजारविषयी जनजागृती</p>

			करणे.															
18 एप्रिल	जागतिक वारसा दिन	2020 - Shared culture, shared heritage and shared Responsibility 2019 - Rural landscapes	<p>घोषणा - 1982 - आंतरराष्ट्रीय स्मारके आणि स्थळांच्या आंतरराष्ट्रीय परिषदेने (ICOMOS)</p> <p>मान्यता - 1983 (युनेस्कांची मान्यता)</p> <p>जागतिक वारसास्थळांचे तीन गट</p> <table><thead><tr><th>गट</th><th>जग</th><th>भारत</th></tr></thead><tbody><tr><td>1) संस्कृती वारसास्थळे</td><td>869</td><td>30</td></tr><tr><td>2) नैसर्गिक वारसास्थळे</td><td>213</td><td>7</td></tr><tr><td>3) मिश्र वारसास्थळे</td><td>39</td><td>1</td></tr><tr><td>एकूण वारसास्थळे</td><td>1112</td><td>38</td></tr></tbody></table> <ul style="list-style-type: none"> ● भारत वारसा स्थळांच्या संख्येत जगात - सहावा ● महाराष्ट्रात एकूण 6 वारसा स्थळे ● UNESCO मार्फत 1975 पासून 1972 च्या करारानुसार (The convention concerning the protection of the world cultural and Natural Heritage 1972) जागतिक वारसा स्थळ प्रसिद्ध केले जातात. <p>जागतिक वारसा दिन घोषणा - ICOMOS (International Council on Monuments and sites) 1982 साली</p> <ul style="list-style-type: none"> ● स्थापना - 1965 ● मुख्यालय - पॅटीस (फ्रान्स) ● वेनिस चार्टरनुसार या संस्थेची स्थापना	गट	जग	भारत	1) संस्कृती वारसास्थळे	869	30	2) नैसर्गिक वारसास्थळे	213	7	3) मिश्र वारसास्थळे	39	1	एकूण वारसास्थळे	1112	38
गट	जग	भारत																
1) संस्कृती वारसास्थळे	869	30																
2) नैसर्गिक वारसास्थळे	213	7																
3) मिश्र वारसास्थळे	39	1																
एकूण वारसास्थळे	1112	38																
21 एप्रिल	जागतिक सर्जनशीलता आणि नवकल्पना दिन		उद्देश्य - सृजनशीलता आणि नवकल्पना याबाबत जागृती करणे															
22 एप्रिल	जागतिक वसुंधरा दिन	2020 - Chimate Action हवामानविषयक कृती 2019 - Protect our species 2018 - End plastic pollution count down to April 22 2017 - Climate literacy and Environment	2020 चा 50 वा वसुंधरा दिन सुरुवात 1970 पासून संकल्पना - अमेरिकेतील गेलाई नेल्सन, नेल्सन त्यावेळी अमेरिकेतील विस्कॉन्सिन राज्याचे सिनेटर खासदार) होते. संचालन - 'अर्थ डे नेटवर्क' ही संघटना आंतरराष्ट्रीय स्तरावर या दिवसाचे संचालन करते.															
23 एप्रिल	जागतिक पुस्तक दिन		कुणामार्फत - UNESCO <ul style="list-style-type: none"> ● का - 23 एप्रिल शेक्सपिअरचा जन्म दिन ● सुरुवात - 23 एप्रिल 1995 पासून ● संकल्पना - व्हिसेन्ट क्लावेल आंद्रेस															
24 एप्रिल	बहुराष्ट्रवाद आणि शांततेसाठी राजनय्याचा आंतरराष्ट्रीय दिवस		कुणामार्फत - UNO सुरुवात - 2019 उद्देश - युनोच्या सनदेवर आधारित बहुराष्ट्रवाद आणि आंतरराष्ट्रीय सहकार्याच्या मूल्यांचे जतन करणे															
24 एप्रिल ते 30 एप्रिल	जागतिक लसीकरण सप्ताह	2020 - Vaccines Work for all 2019 - Protected Together :	<ul style="list-style-type: none"> ● दरवर्षी एप्रिल महिन्याचा शेवटचा आठवडा ● कुणामार्फत - WHO															

2020		Vaccines work!	<ul style="list-style-type: none"> ● उद्देश - लसीकरणाचे महत्त्व सर्वांना समजणे. 2030 पर्यंत शाश्वत विकास उद्दिष्टे साध्य करणे. मान्यता - 2012 साली झालेल्या WHO च्या बैठकीदरम्यान
24 एप्रिल	राष्ट्रीय पंचायत राज दिन		<ul style="list-style-type: none"> ● 24 एप्रिल 1993 साली 73 वी घटनादुरुस्ती अंमलात आल्यामुळे साजरा केला जातो. ● 'पंचायत राज' शब्द पंडीत नेहरूंनी उच्चारला. ● पंचायतराज स्वीकारणारे पहिले राज्य - राज्यस्थान ● पंचायतराज स्वीकारणारे महाराष्ट्र हे नववे राज्य.
25 एप्रिल	जागतिक मलेरिया दिन	<p>2020 - Zero Malaria Starts with me</p> <p>2019 - Zero Malaria Starts with me</p> <ul style="list-style-type: none"> ● माझ्यापासून मलेरिया मुक्तीची सुरुवात) <p>2019 & 2020 ची एक थीम (संकल्पना)</p> <p>2018 - Ready to beat malaria</p> <p>2017 - Vets close the Gap</p>	<ul style="list-style-type: none"> ● कुणामार्फत - WHO (WHO च्या 60 व्या परिषदेत निर्णय) ● सुरुवात - 25 एप्रिल 2007 ● मलेरिया - प्लाझमोडियम परजीवीमुळे होणारा रोग अनाफिलिस डासाची माशी चावल्यामुळे, ही मादी असते ● MERA INDIA मोहीम - Malaria Elimination Research Alliance उद्देश्य - 2030 पर्यंत मलेरियाचे निमुलन मोहिमेची सुरुवात - 25 एप्रिल 2009 ● प्लाझमोडियमचे चार प्रकार 1) प्लाझमोडियम वायवॅक्स - भारतात जास्त आढळ 2) प्लाझमोडियम ओवाले - आफ्रिका खंडात जास्त आढळ 3) प्लाझमोडियम फेल्विपेरम 4) प्लाझमोडियम मलेरिया
25 एप्रिल	जागतिक पशुवैद्य दिन (एप्रिल महिन्याचा शेवटचा शनिवार)	2020 - Environmental protection for Improving Animal and Human Health.	
26 एप्रिल	जागतिक बौद्धिक संपदा दिन	<p>2020 - Innovate for Green Future</p> <p>हरित भविष्यासाठी नावीन्यपूर्ण संकल्पना</p> <p>2019 - Reach for Gold : IP and Sports</p> <p>2018 - Powering Change Women in Innovation and Creativity</p> <p>2017 - Innovation - improving lives</p>	<p>सुरुवात - 2000</p> <p>कुणामार्फत - WIPO जागतिक बौद्धिक संपदा संघटनातर्फे (युनोची विशेषीकृती संस्था)</p> <p>WIPO - World Intellectual Property Organisation</p> <p>स्थापना - 14 जुलै 1967</p> <p>मुख्यालय - जिनिव्हा (स्विट्झर्लंड)</p> <p>सदस्य - 193</p> <p>संचालक - फ्रेन्सीस युरी</p> <p>बौद्धिक संपदा म्हणजे - बौद्धिक संपदा म्हणजे कल्पनेतून साकारलेल्या रचना शोध, साहित्यिक आणि कलात्मक कार्ये आणि व्यावसायिक क्रियाकलापामध्ये वापरली जाणारी चिन्हे, नावे आणि प्रतिमा होय.</p>
26 एप्रिल	जागतिक चेर्नोबेल आपत्ती स्मरण दिन		<ul style="list-style-type: none"> ● 26 एप्रिल 1986 रोजी जगातील सर्वात विनाशकारी अणुऊर्जा अपघात (युक्रेन) मध्ये झाला होतो.
28 एप्रिल	कामाच्या ठिकाणी सुरक्षा आणि आरोग्य यासाठी	2020 - Stop the pandemic साथीला थांबवा	<p>सुरुवात - 2003</p> <p>कुणामार्फत - ILO आंतरराष्ट्रीय श्रम संघटनेकडून</p>

	जागतिक दिन		
28 एप्रिल	नागरी सेवा दिन		<p>सुरुवात - 21 एप्रिल 1948 रोजी सरदार वल्लभभाई पटेल यांनी सनदी सेवकांनी मार्गदर्शन केले व त्यांचा उल्लेख 'स्ट्रील फ्रेम ऑफ इंडिया' असा केला. 21 एप्रिल 2006 रोजी असाच कार्यक्रम विज्ञान भवन, दिल्ली येथे आयोजित करण्यात आला तेव्हापासून 21 एप्रिल civil Service day (नागरी सेवा दिन) म्हणून साजरा करण्यात येऊ लागला.</p>
भारतातील तीन अखिल भारतीय सेवा			
	अखिल भारतीय सेवा	स्थापना	प्रशिक्षण
	1) भारतीय प्रशासकीय सेवा (IAS)	1 सप्टेंबर 1959	लाल बहादुर शास्त्री नॅशनल अॅकॅडमी, मसुरी (उत्तराखंड)
	2) भारतीय पोलीस सेवा (IPS)	15 सप्टेंबर 1948	सरदार वल्लभभाई पटेल प्रशिक्षण केंद्र, हैद्राबाद (तेलंगणा)
	3) भारतीय वन सेवा (IFS)	1938	इंदिरा गांधी प्रशिक्षण केंद्र, डेहराडून (उत्तराखंड)
			<p>घोषवाक्य योग : कर्मसु कौशलम</p> <p>सत्यमेव जयते</p> <p>अरण्यःते पृथ्वी श्योनमस्तु (The forest is Earth's delight)</p>
			<p>मंत्रालय सामान्य प्रशासन कर्मचारी आणि प्रशिक्षण विभाग</p> <p>गृहमंत्रालय</p> <p>वने पर्यावरण व हवामान बदल</p>
			<ul style="list-style-type: none"> ● भारतीय नागरी सेवेचे जनक - लॉर्ड कॉर्नवॉलिस आखिल भारतीय प्रशासकीय सेवेचे जनक - सरदार वल्लभभाई पटेल. ● 21 एप्रिल रोजी - Prime Minister's Award for Excellence in Public Administration हा पुरस्कार दिला जातो.

मे 2020 दिनविशेष

दिनांक	दिनविशेष	थीम	तपशील - पार्श्वभूमी
3 मे	जागतिक वृत्तपत्र स्वातंत्र्य दिन	<p>2020 - Journalism Without fear of favour (भीती किंवा पक्षपाताशिवाय पत्रकारिता)</p> <p>2019 - Media for Democracy - Journalism and Election in Times of Disinformation</p> <p>2018 - Keeping Power in check media, Justice and The Rule of Law.</p>	<p>सुरुवात - 1993</p> <p>3 मे च का? 1991 साली विंडहोक जाहीरनामा स्वीकारण्याचा दिनांक</p> <ul style="list-style-type: none"> ● 2020 चा यजमान देश - नेदरलँड ● युनेस्कोच्या सर्वसाधारण परिषदेच्या शिफारशीनुसार संयुक्त राष्ट्रांच्या आमसभेने सर्वप्रथम डिसेंबर 1993 मध्ये जागतिक वृत्तपत्र स्वातंत्र्य दिन जाहीर केला होता. ● 2 नोव्हेंबर - पत्रकारांवरील गुन्ह्यांप्रती माफी प्रतिबंधित करण्यासाठीचा आंतरराष्ट्रीय दिन <p>International Day to End Impunity for Crimes against Journalists.</p>
4 मे	आंतरराष्ट्रीय अग्निशामक दिन		

8 मे	जागतिक थॅलॅसेमिया दिन	2020 - The dawning of a new era for Thalassaemia : Time for a global effort to make novel therapies accessible and affordable to patients.	<p>सुरुवात - 1994</p> <ul style="list-style-type: none"> ● कुणामार्फत - थॅलॅसेमिया आंतरराष्ट्रीय फेडरेशनद्वारे ● हिमोग्लोबीनच्या तयार होण्यातील आनुवांशिक अनियमिततेमुळे थॅलॅसेमिया होतो. <p>थॅलॅसेमिया म्हणजे काय?</p> <ul style="list-style-type: none"> ● थॅलॅसेमिया रक्तातील लाल पेशी कमकुवत होणे किंवा नष्ट होणे. थॅलॅसेमिया गुणसूत्रांमधील दोषांमुळे (जेनेटिक डिसऑर्डर) हा आजार होतो. काही गुणसूत्रे नसल्यामुळे किंवा खराब झाल्याने शरीरात हिमोग्लोबीन तयार होणाऱ्या प्रक्रियेवर परिणाम होता. हिमोग्लोबीन हे ऑक्सिजन वाहून नेणाऱ्या लाल पेशींमधील प्रोटीन असते. त्यामुळे या रुग्णांमध्ये रक्तातील हिमोग्लोबीनचे प्रमाण कमी झाल्याने हाडे ठिसूळ होऊन हृदयाचे आजार होण्याचा संभव असतो. थॅलॅसेमिया हा सर्वसाधारणपणे सहाव्या महिन्यापासून ते दोन वर्षांपर्यंत होऊ शकतो. तर थॅलॅसेमिया इंटरमीडिया हा वयाच्या दहाव्या वर्षापासून होऊ शकतो.
9 मे	जागतिक स्थलांतरित पक्षी दिन	2020 - Birds connect our world	<ul style="list-style-type: none"> ● दरवर्षी मे महिन्यातील दुसरा शनिवार ● पुढाकार - द कन्व्हेनशन ऑन मायग्रेटरी स्पेसीज, द आफ्रिकन - युरोपियन वॉटरबर्ड अॅग्रीमेंट आणि इन्व्हायर्मेंट फॉर द अमेरिकाज या संस्थांनी. <p>पक्षी स्थलांतर का करतात?</p> <ul style="list-style-type: none"> ● हिवाळ्यात ध्रुवीय प्रदेशातील दिवस लहान असल्यामुळे पक्ष्यांना अन्न शोधण्यासाठी पुरेसा वेळ मिळत नाही, तसेच बर्फवृष्टीमुळे अनेक वनस्पती आणि कीटक बर्फाखाली जातात. त्यामुळे हे पक्षी अन्नाच्या शोधासाठी सुरक्षित प्रदेशाकडे स्थलांतरित करतात. ● वातावरणीय बदल आणि अन्नाची उणीव या मुख्य कारणांमुळे पक्षी स्थलांतर करतात.
10 मे (दरवर्षी मे चा दुसरा रविवार)	मातृत्व दिन		<ul style="list-style-type: none"> ● सुरुवात - अमेरिकेत (1908) ● कशी झाली सुरुवात - अॅना जार्विस (सामाजिक कार्यकर्ती) आपल्या आईवर खूप प्रेम करायची. तिने ना लग्न केले ना मुले जन्माला घातली. आईचा मृत्यू झाल्यानंतर तिने या दिवसाची सुरुवात केली. मग हळूहळू अनेक देशांमध्ये या दिवसाची सुरुवात झाली. ● 9 मे 1914 रोजी अमेरिकेचे तत्कालीन अध्यक्ष वुड्रो विल्सन यांनी एक कायदा पास केला. ज्यामध्ये लिहिले होते की, मेच्या दुसऱ्या रविवारी मदर्स डे साजरा केला जाईल.
11 मे	राष्ट्रीय तंत्रज्ञान दिन		<ul style="list-style-type: none"> ● सुरुवात - 1999 ● पोखरण येथील अणु चाचणी यशस्वी पूर्ण केल्याबद्द (11 मे 1998) ● चाचणीचे सांकेतिक नाव - ऑपरेशन शक्ती

			<ul style="list-style-type: none"> ● संकल्पना - तत्कालीन पंतप्रधान अटलबिहारी वाजपेयी.
12 मे	जागीतिक परिचारिका (नर्स) दिन	2020 - Nurses : A voice to lead - Nursing the world to Health 2019 - Nurses : A voice to lead - Health for all 2018 - Nurses : A voice to lead - Health is a Human Right	<ul style="list-style-type: none"> ● का? - आधुनिक नर्सिंगच्या संस्थापक फ्लोरेन्स नाईटिंगल यांचा 12 मे जन्मदिन ● सुरुवात 1965 ● नाईटिंगल यांची 2020 ही साली 200 वी जयंती आहे. ● जागतिक आरोग्य संघटनेने 2020 हे आंतरराष्ट्रीय परिचारिका व प्रसविका वर्ष (Year of the Nurse and Midwife) म्हणून घोषित केले आहे.
16 मे	जागतिक प्रकाश दिवस		<ul style="list-style-type: none"> ● कुणामार्फत - UNESCO मार्फत ● का - थिओडोर मेमॅन यांनी 1960 मध्ये शोध लावलेल्या लेसर (LASER) प्रकाशाच्या पहिल्या यशस्वी क्रियान्वयाच्या सन्मानार्थ
17 मे	जागतिक हायपरटेंशन दिवस	2020 - Measure your blood pressure, control it and live longer.	
18 मे	आंतरराष्ट्रीय संग्रहालय दिवस	2020 - Museum for equality Diversity and inclusion.	<ul style="list-style-type: none"> ● सुरुवात - 1977 ● आंतरराष्ट्रीय संग्रहालय परिषदेकडून
18 मे	जागतिक एड्स लस (व्हॅक्सीन दिन)		राष्ट्रीय एड्स प्रतिबंध दिन - 1 डिसेंबर
20 मे	जागतिक मधमाशी दिन	2020 - Save the Bees	UNO कडून साजरा <ul style="list-style-type: none"> ● सुरुवात - 2018 ● The day is celebrated to commemorate the birthday of slovenian apiculture pioneer Anton Jansa.
21 मे	जागतिक चहा दिन		
22 मे	जागतिक जैवविविधता दिन	2020 - आपल्या पर्यावरणीय समस्यांचे उत्तर निसर्गातच आहे.	संयुक्त राष्ट्रांनी जाहीर केलेल्या जैवविविधता दशकाची यंदा सांगता होत आहे. संयुक्त राष्ट्रांकडून साजरा केला जातो.
23 मे	जागतिक कासव दिन		
24 मे	राष्ट्रकूल दिवस	2020 - एका सामान्य भविष्याचा उद्धार	राणी व्हिक्टोरियाच्या जन्मदिवसानिमित्त
28 मे		जागतिक भूक दिन	<ul style="list-style-type: none"> ● संयुक्त राष्ट्र संघटनेकडून (UNO) दरवर्षी साजरा. The Hunger Project (भूक प्रकल्पाद्वारे) 2011 पासून हा दिवस आयोजित केला जातो.
28 मे	महिलांच्या आरोग्यासाठी आंतरराष्ट्रीय कृती दिन (International day of		<ul style="list-style-type: none"> ● सुरुवात 1987

	action for women's health)		
29 मे	जागतिक पाचक आरोग्य दिवस (World Digestive health Day)	2020 - Gut microbiome : A Global perspective	सुरुवात - 2004 ● कुणामार्फत - World Gastroenterology Organisation
29 मे	आंतरराष्ट्रीय एव्हरेस्ट दिवस		<ul style="list-style-type: none"> ● 29 मे 1953 रोजी पहिल्यांदा एव्हरेस्ट सर ● शेर्पा तेनसिंग नॉर्गे (नेपाळ) आणि एडमंड हिलरी (न्यूझीलंड) यांनी सर्वप्रथम जगात एव्हरेस्ट सर केला. ● एव्हरेस्ट सर करणारे पहिले भारतीय - अवतार सिंग छिमा ● एव्हरेस्ट सर करणारी पहिली भारतीय महिला - बछेंद्री पाल * एव्हरेस्ट सर करणारी पहिली महिला - जुंको तबै ● एव्हरेस्ट सर करणार पहिली अपंग महिला - अरुनिमा सिन्हा
31 मे	जागतिक तंबाखू विरोधी दिन	2020 - Protecting youth (युवकांचे रक्षण)	<ul style="list-style-type: none"> ● WHO मार्फत ● WHO ने 31 मे जागतिक तंबाखूविरोधी दिनाचा ठराव 1987 मध्ये स्वीकारला होता.

जून 2020 दिनविशेष

दिनांक	दिनविशेष	थीम	तपशील - पार्श्वभूमी
1 जून	जागतिक दूध दिन	2020 - जागतिक दूध दिनाचा 20 वा वर्धापन दिन ● (20th Anniversary of world milk day) 2019 - Drink milk : Today & Every day	● सुरुवात 2001 ● अन्न व कृषी संघटनेमार्फत दरवर्षी राष्ट्रीय दूध दिन - 26 नोव्हेंबर (भारताच्या दुग्धक्रांतीचे जनक व्हर्गिस कुरियन यांच्या जयंतीनिमित्त) ● भारत दुग्ध उत्पादनात प्रथम क्रमांकावर 2018 पासून UNO मार्फत साजरा केला जातो.
3 जून	जागतिक सायकल दिन		
5 जून	जागतिक पर्यावरण दिन	2020 - Celebrate Biodiversity 2019 - Beat Air Pollution	पर्यावरण दिनाची पार्श्वभूमी आणि 5 जूनच का? 1972 साली संयुक्त राष्ट्रांच्या वतीने स्वीडनमधील स्टॉकहोम शहरात मानव आणि पर्यावरण यांच्यातील संबंधाचा आढावा घेण्यासाठी 5 ते 16 जून या काळात एका जागतिक परिषदेचे आयोजन करण्यात आले होते. निसर्गातील सर्व घटकांचे आणि पर्यावरणाचे संवर्धन आणि संरक्षण करण्याच्या दृष्टीने सर्व राष्ट्रांच्या सहभागाने एक ठोस कृती आराखडा आखण्यासाठी आयोजित केलेली ही पहिलीच परिषद होती. या घटनेची आठवण म्हणून 5 जून दरवर्षी जागतिक पर्यावरण दिन म्हणून साजरा करतात. ● कुणामार्फत - UNO यजमान देश 2020 कोलंबिया जर्मनी यजमान देश 2019 चीन

			<p>यजमान देश 2018 भारत</p> <p>कोलंबिया - दक्षिण अमेरिकेतील एक राष्ट्र</p> <ul style="list-style-type: none"> ● पृथ्वीवरील एकूण जैवविविधतेच्या तब्बल 10% जैवविविधता कोलंबिया देशात आढळते. ● पक्ष्यांची आणि आर्किड या पुष्पवनस्पती प्रजातीतील विविधता या देशात सर्वाधिक.
6 जून	जागतिक रशिया भाषा दिन		<ul style="list-style-type: none"> ● सुरुवात 2010 ● कुणामार्फत - UNO ● आधुनिक रशियन साहित्याचा पितामह अलेक्झांडर पुस्कीन यांच्या जयंतीनिमित्त ● संयुक्त राष्ट्रांच्या सहा अधिकृत भाषा आहेत आणि या सहापण भाषांचा युनोमार्फत जागतिक दिवस साजरा केला जातो. 1) जागतिक अरेबिक भाषा दिन - 18 डिसेंबर 2) जागतिक इंग्लिश भाषा दिन - 23 एप्रिल 3) जागतिक चायनिज भाषा दिन - 20 एप्रिल 4) जागतिक फ्रेंच भाषा दिन - 20 मार्च 5) जागतिक रशियन भाषा दिन - 6 जून 6) जागतिक स्पॅनिश भाषा दिन - 23 एप्रिल ● UNO अधिकृत भाषा सहा - SC FERA - (ट्रिक) S - स्पॅनिश, C - चायनिज, F - फ्रेंच, E - इंग्लिश, R - रशिया, A - अरेबिक
7 जून	जागतिक अन्न सुरक्षा दिवस	2020 - Food Safety, everyone's business	<ul style="list-style-type: none"> ● सुरुवात - 2019 पासून ● पुढाकार - संयुक्त राष्ट्र संघटनेकडून ● का - अदिस अबाबा परिषदेतील आवाहनाच्या अंमलबजावणीसाठी आदिस अबाबा परिषद - अन्न सुरक्षेबाबत फेब्रुवारी 2019 मध्ये ही आंतरराष्ट्रीय परिषद आयोजित करण्यात आली. त्यामध्ये शाश्वत विकास उद्दिष्ट्ये आणि पोषणावरील संयुक्त राष्ट्रांचे कृती दशक यातील लक्ष्ये साध्य करण्यासाठीचे प्राधान्य क्रम निश्चित करण्यात आले. ● पोषणासंबंधीचे संयुक्त राष्ट्रांचे कृती दशक - 2016 ते 2025
8 जून	जागतिक महासागर दिन	2020 - शाश्वत महासागराचे नवसर्जन	<p>मूळ कल्पना - कॅनडा सरकारतर्फे 1992 साली झालेल्या वसुंधरा परिषदेत मांडण्यात आली होती.</p> <p>अधिकृत मान्यता - 2008 साली संयुक्त राष्ट्रांच्या आमसभेने</p> <p>उद्देश - सागर - महासागराचे शाश्वत विकास व सागरी परिसंस्थेचे मानवी अस्तित्वासाठी असलेले मोलाचे योगदान पाहता, त्यातील साधन संपत्तीचे सुयोग्य व्यवस्थापन करण्याच्या दृष्टीने जनजागृती व्हावी यासाठी.</p> <ul style="list-style-type: none"> ● 2030 सालापर्यंत कमीत कमी 30% तरी जमीन आणि जलस्रोतांचा भाग संरक्षित करण्याचे उद्दिष्ट ठेवण्याचे आव्हान

			<p>यंदाच्या महासागर दिनानिमित्त जगभरच्या धोरणकर्त्यांना, राजकर्त्यांना करण्यात आले आहे.</p> <ul style="list-style-type: none"> ● पृथ्वीच्या 71% भूभागावर पाणी आहे. यापैकी 97% जलसाठा खाड्या, समुद्र आणि महासागरांच्या रूपात आहे. ● द ओशन प्रोजेक्ट या 1997 साली अमेरिकेत स्थापन झालेल्या आणि (आता जागतिक झालेल्या) प्राणिसंग्रहालये, मत्स्यालये, संग्रहालये यांच्या संघटनेने एकच महासागर ही संकल्पना मांडली. ● क्षेत्रफळानुसार महागरांचा क्रम ट्रिक (PAISA) (मोठ्याकडून लहानाकडे) P - Pacific Ocean A - Atlantic Ocean I - Indian Ocean S - Southm Ocean A - Arctic Ocean
9 जून	जागतिक मानक दिवस World Accreditation day	2020 - Accreditation - Improving Food safely मानक : अन्न सुरक्षा सुधारणे	<p>* आंतरराष्ट्रीय मानक मंच (IAF) व आंतरराष्ट्रीय प्रयोगशाळा मानक सहयोग (ILAC) यांच्यामार्फत दरवर्षी साजरा केला जातो.</p> <p>उद्देश्य - व्यापार व अर्थव्यवस्थेतील मानकांची भूमिका अधोरेखित करण्यासाठी</p>
13 जून	जागतिक अल्बेनिझम जागृती दिवस	2020 - Made to shine	
14 जून	जागतिक रक्तदान दिन	2020 - Safe Blood Saves lives	<ul style="list-style-type: none"> ● सुरुवात - 2004 पासून, WHO मार्फत ● A - B- O या रक्तगटांचा शोध लावणारे आणि रक्तदान संकल्पनेला अधिक शास्त्रशुद्ध पद्धतीने मांडणारे ऑस्ट्रेलियाचे नोबेल विजेते प्राप्त डॉ. कार्ल लॅन्डस्टेनर यांच्या जयंतीनिमित्त
15 जून	जागतिक ज्येष्ठ नागरिक गैरवर्तन जागृती दिवस (World elder abuse awareness day)	2020 - Lifting up voices	UNO मार्फत
17 जून	वाळवंटीकरण प्रतिरोध दिन	Theme 2020 - जागतिक वाळवंटीकरण आणि दुष्काळ प्रतिरोध दिन	<ul style="list-style-type: none"> ● संयुक्त राष्ट्रांनी या संदर्भात 1992 साली रिओ दि जानेरो येथे झालेल्या वसुंधरा परिषद ('अर्थ समिट' मध्ये) ठराव मांडला आणि 1994 मध्ये त्याला संयुक्त राष्ट्रांची मान्यता मिळून UNCCD (संयुक्त राष्ट्र वाळवंटीकरण प्रतिरोध कार्यक्रम) मार्फत त्याची अंमलबजावणी सुरू झाली. ● उष्ण वाळवंटी प्रदेशांनी पृथ्वीच्या भूभागापैकी - 18% ● थंड वाळवंटी प्रदेशांनी पृथ्वीच्या भूभागापैकी - 16% ● दिवसेंदिवस जगाच्या वाढत्या लोकसंख्येच्या वाढत्या गरजा भागविण्यासाठी जंगलतोड करून शेतजमीन मिळवावी लागते आहे. त्यामुळे 2030 पर्यंत अन्न उत्पादनास अतिरिक्त 300

			दशलक्ष हेक्टर जमीन लागेल.																					
20 जून	जागतिक निर्वासित दिन	2020 - Every Action counts 2019 - step with Refugees - Take a step on world refugee day	2000 साली निश्चिती, पहिल्यांदा साजरा - 2001 20 जूनच का? 1951 मध्ये दि. 20 जून रोजीच निर्वासिता संदर्भातील पहिला आंतरराष्ट्रीय करार संयुक्त राष्ट्र संघटनेच्या व्यासपीठावरून केला गेला. त्याची पन्नास वर्षे पूर्ण झाल्यानंतर 2001 पासून 20 जून हा निर्वासित दिन साजरा करण्याचा निश्चित करण्यात आले. ● 1957 चा हा करार महयुद्धानंतरचा आहे. ● 1948 मध्ये जाहीर करण्यात आलेल्या मूलभूत मानवी अधिकारांचा जाहीरनामा हा या कराराचा पाया आहे.																					
21 जून	जागतिक योग दिन	2020 - Yoga for Health for Home	21 जूनच का? - 21 जून हा दिवस उत्तर गोलार्धात वर्षातील सर्वात मोठा दिवस असतो, तर दक्षिण गोलार्धात हा सर्वात लहान असतो. या दिवशी सूर्याचे दक्षिणायन सुरू होते. <table><tr><th>योग दिन</th><th>वर्ष</th><th>स्थळ</th></tr><tr><td>पहिला</td><td>2015</td><td>नवी दिल्ली</td></tr><tr><td>दुसरा</td><td>2016</td><td>चंदीगड</td></tr><tr><td>तिसरा</td><td>2017</td><td>लखनौ</td></tr><tr><td>चौथा</td><td>2018</td><td>देहराडून</td></tr><tr><td>पाचवा</td><td>2019</td><td>रांची</td></tr><tr><td>सहावा</td><td>2020</td><td>लेह</td></tr></table>	योग दिन	वर्ष	स्थळ	पहिला	2015	नवी दिल्ली	दुसरा	2016	चंदीगड	तिसरा	2017	लखनौ	चौथा	2018	देहराडून	पाचवा	2019	रांची	सहावा	2020	लेह
योग दिन	वर्ष	स्थळ																						
पहिला	2015	नवी दिल्ली																						
दुसरा	2016	चंदीगड																						
तिसरा	2017	लखनौ																						
चौथा	2018	देहराडून																						
पाचवा	2019	रांची																						
सहावा	2020	लेह																						
21 जून	जागतिक जल सर्वेक्षण दिन	2020 - Hydrography Enabling Autonomous Technologies	● सुरुवात - 2006 कुणामार्फत IHO - The International Hydrographic Organisation स्थापना - 21 जून 1921 सदस्य - 93																					
21 जून	जागतिक संगीत दिन																							
23 जून	जागतिक ऑलिम्पिक दिन		23 जूनच का? - प्राचीन ऑलिम्पिक स्पर्धांचे पुनरुज्जीवन करणारे पिअर दी कुबर्टीन या फ्रेंच इतिहासकार व शिक्षकाने आंतरराष्ट्रीय ऑलिम्पिक संघटनेची 23 जून 1894 रोजी स्थापना करून देणे. बोधचिन्ह - पाच रंगामध्ये गुंफलेली पाच वर्तुळे मानवी वसाहती असलेल्या पाच खंडांचे प्रतिनिधित्व करतात. पाच रंग - निळा, पिवळा, काळा, हिरवा, लाल																					
27 जून	सूक्ष्म, लघु आणि मध्यम उद्योग दिवस		● स्थापना - 2017 ● संयुक्त राष्ट्रकडून साजरा केला जातो. ● आम सभेत प्रस्ताव सादर केला - अर्जेन्टिना																					
27 जून	जागतिक सूक्ष्मजीव संहती दिवस (World microbiom	2020 - सूक्ष्म जीव विविधता परिसंस्थांचा समूह	सूक्ष्म जीवसंहती किंवा मायक्रोबायोम म्हणजे सूक्ष्मजीव युक्त																					

	day)		
29 जून	राष्ट्रीय सांख्यिकी दिन		<ul style="list-style-type: none"> ● सुरुवात - 2007 ● 29 जून - देशाचे पहिले मुख्य सांख्यिकी प्रशांत चंद्र महालनोबिस यांची जयंती ● 2020 ची 127 वी जयंती ● इंडियन स्टॅटिस्टिकल इन्स्टिट्यूटचे संस्थापक ● पावसाच्या दीर्घकालीन सरासरीचा पाया रचला - आज अनेकदा भारताच्या दीर्घकालीन सरासरीपेक्षा अमूक हक्के अधिक पर्जन्यमान असेल, असे भकीत अपण वाचतो. हा दीर्घकालीन सरासरीचा पाया रचण्याचे श्रेय महालनोबिस यांना जाते. ● पहिली संख्याशास्त्र प्रयोगशाळा - प्राध्यापक असताना प्रेडिडेन्सी महाविद्यालयात भौतिकशास्त्र शाखेच्या अंतर्गत देशातील पहिली संख्याशास्त्र प्रयोगशाळा स्थापण्याचे श्रेय महालनोबिस यांना जाते. ● इंडियन स्टॅटिस्टिकल इन्स्टिट्यूटचा पाया ही संख्याशास्त्र प्रयोगशाळा आहे ज्याची स्थापना 28 एप्रिल 1931 साली झाली. पुरस्कार - पद्मविभूषण निधन - 28 जून 1972.

जुलै 2020 दिनविशेष

दिनांक	दिनविशेष	थीम	तपशील - पार्श्वभूमी
1 जुलै	राष्ट्रीय डॉक्टर दिन	2020 - Lessen the mortality of COVID 19 2019 - Zero Tolerance to violence against doctors and clinical establishment	इंडियन मेडिकल असोसिएशनचे संस्थापक आणि पश्चिम बंगालचे दुसरे मुख्यमंत्री डॉ. बिधान चंद्र रॉय यांच्या स्मृति प्रीत्यर्थ हा दिवस साजरी केला जातो.
1 जुलै	वस्तू व सेवा कर दिवस		<ul style="list-style-type: none"> ● पहिल्यांदा साजरा - 2018 ● भारतात GST लागू - 1 जुलै 2017
जुलै महिन्याचा पहिला शनिवार 4 जुलै	आंतरराष्ट्रीय सहकार दिवस	2020 - Co-operatives for climate Action	सुरुवात 1923 कुणामार्फत - 'आंतरराष्ट्रीय सहकार आघाडी'द्वारे
6 ते 10 जुलै	दहशतवादविरोधी सप्ताह	2020 - Strategic and Practical challenges of countering Terrorism in a Global Pandemic Environment.	
11 जुलै	जागतिक लोकसंख्या दिवस	2020 - How to safe guard to the health and rights of women and girls now 2019 - थीम नव्हती	<ul style="list-style-type: none"> ● स्थापना - 1989 ● पुढाकार - संयुक्त राष्ट्र आम सभेमार्फत ● 11 जुलै 1987 रोजी जगाची लोकसंख्या 5 अब्ज झाल्याने या दिवसाची निवड

		2018 - Family planning was a human right.	
14 जुलै	आंतरराष्ट्रीय शार्क जागरूकता दिवस	2019 - The sharks in crisis : a call to action for the mediterranean	
15 जुलै	जागतिक युवा कौशल्य दिन	2020 - Skills for a resilient youth 2019 - learning to learn for life and work	<ul style="list-style-type: none"> ● 2020 चा पाचवा वर्धापन दिन. ● पुढाकार - संयुक्त राष्ट्र आम सभेने 18 डिसेंबर 2014 रोजी एकमताने मंजूर केले. ● प्रस्ताव - श्रीलंकेच्या पुढाकाराने हा दिवस सुरू. ● 15 जुलै 2015 रोजी राष्ट्रीय कौशल्य विकास अभियान अर्थात skill India mission ची सुरुवात
17 जुलै	आंतरराष्ट्रीय न्याय दिवस		
18 जुलै	आंतरराष्ट्रीय नेल्सन मंडेला दिन	2020 - Take action, inspire change.	<p>नेल्सन मंडेला - दक्षिण आफ्रिकेचे माजी राष्ट्राध्यक्ष</p> <ul style="list-style-type: none"> ● जन्म - 18 जुलै 1918
20 जुलै	आंतरराष्ट्रीय बुद्धिबळ दिन		<ul style="list-style-type: none"> ● सुरुवात 1966 पासून ● 20 जुलै 1924 साली FIDE (International chess Federation) ची स्थापना झाली होती म्हणून ● युनेस्कोच्या पुढाकाराने सुरुवात. ● सदस्य - 181 ● मुख्यालय - अथेन्स, ग्रीस ● FIDE चे पहिले अध्यक्ष - Alexander Rueb (डच वकील) ● सध्याचे अध्यक्ष - Arkady Dvorkovich
23 जुलै	राष्ट्रीय प्रसारण दिन		<ul style="list-style-type: none"> ● देशातील पहिला रेडिओ प्रसारण - दि 23 जुलै 1927 रोजी ● प्रसारण - मुंबई केंद्रावरून (इंडियन ब्रॅडकास्टिंग कंपनी' या खाजगी कंपनीच्या केंद्रावरून)
24 जुलै	आयकर दिन		
26 जुलै	कारगिल विजय दिन		<p>पाकिस्तानी सैनिकांनी रक्त गोठवणाऱ्या तापमानाचा आणि 19 सैनिक हिमस्खलनांतून दबले गेलेल्या परिस्थितीचा कायदा घेत टायगर हिल्स या भारत - पाकिस्तान सीमेवरील टेकडीवर ताबा मिळवला होता.</p> <p>भारतीय सैनिकांनी पाकिस्तानी सैनिकांना हुसकावून लावत तसेच नैसर्गिक आपत्तीशाही दोन हात करत दि. 26 जुलै 1999 रोजी टायगर हिल्सवर तिरंगा फडकावला. त्याचे स्मरण म्हणून दरवर्षी 26 जुलै हा दिवस साजरा केला जातो.</p>
26 जुलै	जागतिक खारफुटी दिन		<p>पार्श्वभूमी - पाणथळ भूमीस 'टाकाऊ जमीन' असे मानल्याने जमीन व समुद्र यांच्यामध्ये वाढणाऱ्या खारफुटी वनस्पतींना महत्त्व नव्हते.</p> <ul style="list-style-type: none"> ● सुरुवात - इक्वेडोर या देशाने

			<ul style="list-style-type: none"> ● कोणत्या वर्षापासून - संयुक्त राष्ट्रांच्या युनेस्को या संस्थेच्या वार्षिक सर्वसाधारण सभेत 2015 साली सर्व जगभर खारफुटी संवर्धनाबाबत जागरूकता आणण्यासाठी 'जागतिक खारफुटी दिन' साजरा करण्याचे ठरले. शाश्वत, चिरस्थायी विकासासाठी संयुक्त राष्ट्रांनी 2030 पर्यंत साध्य करण्यासाठी जी 17 उद्दिष्टे ठरवली आहेत. त्यापैकी (SDG - Sustainable Development Goals) क्रमांक 6 - पिण्यासाठी स्वच्छ पाणी क्रमांक 13 - जलवायु परिवर्तनाची समस्या सोडवणे क्रमांक 14 - पाण्याखालील जीवसृष्टीची सुरक्षा व संवर्धन क्रमांक 15 - भूभागावरील जीवसृष्टीचे जतन व संवर्धन वरील चार - SDG उद्दिष्टांचे साध्य करण्यासाठी खारफुटी जंगलांचे जतन करणे अत्यंत आवश्यक आहे. ● जमिनीवरील वनांच्या तुलनेत चौपट कत्तल - खारफुटीची होते. ● खारफुटी संशोधनाचे जनक - डॉ. अरविंद गजानन उंटवाले (मॅनग्रोव्ह मॅन ऑफ इंडिया)
28 जुलै	जागतिक निसर्ग संवर्धन दिन		
28 जुलै	जागतिक हिपेटायटिस दिन	2020 - Hepatitis - Free future (हेपेटायटिस मुक्त भविष्य)	<ul style="list-style-type: none"> ● हिपेटायटिस' च्या विषाणूचा शोध लावणारे, नोबेल पुरस्कार विजेते बारुश सॅम्युअल ब्लुमबर्ग यांच्या जन्मदिवसोच औचित्य साधून ● हिपेटायटिस दिन म्हणून साजरा करण्यास ओडिशा राज्यातून सुरुवात. ● 2010 मध्ये WHO ची मान्यता ● हिपेटायटिस म्हणजे? यकृताचा दाह किंवा यकृताला येणारी सूज फॅटी लिव्हरचा विकार. ● का होतो? ● आहारातील अतिरिक्त कर्बोदके, मधुमेहामुळे शरीरात साठलेली कर्बोदके यामुळे. ● शरीरात साठलेले अतिरिक्त फॅट जास्त प्रमाणात यकृतात साठले असता विषासारखे काम करते त्यातून यकृताच्या पेशी निकामी होण्यास सुरुवात होते. ● भारतातील 50% विकारांचे कारण फॅटी लिव्हर हे आहे.

			<p>काळजी कशी घ्यावी?</p> <ul style="list-style-type: none"> ● मुलांच्या वजनावर नियंत्रण ● जंकफुडवर निर्बंध ● व्यायाम तसेच मैदानी खेळांना प्रोत्साहन दिले पाहिजे.
28 जून ते 4 जुलै	आंतरराष्ट्रीय अॅलर्जी सप्ताह	<p>2020 - Allergy care does not stop with COVID - 19</p> <p>2019 - The Global problem of Food Allergy</p>	<p>कुणामार्फत - जागतिक अॅलर्जी संघटनेमार्फत</p> <p>WAO - World Allergy Organisation</p> <p>स्थापना - 1951</p> <p>मुख्यालय - विस्कॉन्सिन, अमेरिका</p>
29 जुलै	जागतिक व्याघ्र दिन		<p>2010 रोजी आयोजित 'सेंट पीटर्सबर्ग व्याघ्र शिखर परिषदे' च्या स्मरणार्थ हा दिवस साजरा केला जातो.</p> <ul style="list-style-type: none"> ● प्रोजेक्ट टायगरची सुरुवात - 1973 (PM - इंदिरा गांधी) <p>महाराष्ट्रातील व्याघ्र प्रकल्प - सहा आहेत.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) मेळघाट महाराष्ट्रातील पहिला व्याघ्र प्रकल्प 2) ताडोबा - अंधारी 3) पेंच 4) बोर 5) नवेगाव - नागझिरा 6) सह्याद्री <p>सर्वाधिक वाघ</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) मध्य प्रदेश (526) 2) कर्नाटक (524) 3) उत्तराखंड (442) 4) महाराष्ट्र (312)
30 जुलै	जागतिक मानवी तस्करी विरुद्ध दिन	<p>2020 - Committed to the Cause : working on the front line to End Human Trafficking.</p> <p>2019 - मानवी तस्करी : आपल्या सरकारला कृती करण्यासाठी बोला. (Human Trafficking : Call your Government To Action)</p>	<ul style="list-style-type: none"> ● घोषणा - 2013, संयुक्त राष्ट्र आम सभेने ● कुणामार्फत - UNODC (United Nations office on Drugs and crime).

ऑगस्ट 2020 दिनविशेष

दिनांक	दिनविशेष	थीम	तपशील - पार्श्वभूमी
1 ऑगस्ट	राष्ट्रीय हातमाग दिवस		<ul style="list-style-type: none"> ● 2020 ची सहावी आवृत्ती ● घोषणा - 2015 ● 7 ऑगस्ट 1905 रोजी कलकत्ता येथून स्वदेशी चळवळ सुरू झाली म्हणून या दिवसाची निवड ● पहिला दिवस साजरा - चेन्नई
9 ऑगस्ट	जागतिक आदिवासी दिन	2020 - COVID - 19 and	जगाच्या मूळ रहिवाशांच्या मुद्यांवर चर्चा करण्यासाठी

		indigenous people's resilience 2019 - Indigenous languages	संयुक्त राष्ट्र संघाच्या कार्यकारी गटाची 1982 मध्ये 9 ऑगस्ट याच दिवशी जिनिव्हा येथे बैठक झाली होती. या दिनाचे औचित्य साधून 1994 पासून या दिवशी आंतरराष्ट्रीय आदिवासी दिन साजरा करण्यात येतो.
9 ऑगस्ट	नागासाकी दिन		
10 ऑगस्ट	जागतिक जैवइंधन दिन	2020 - Biofuels toward Atmanirbhar Bharat (आत्मनिर्भर भारतासाठी जैवइंधन) 2019 - Production of Bio-diesel from used cooking oil. (वापरलेल्या स्वयंपाक तेलापासून बायोडीझेलची निर्मिती)	<ul style="list-style-type: none"> ● सुरुवात - 2015 ● मंत्रालय - पेट्रोलियम आणि नैसर्गिक वायू मंत्रालयातर्फे ● 10 ऑगस्ट 1893 साली सर रुडॉल्फ डीझल यांनी शेंगदाणा तेलाचा वापर करून पहिल्यांदा यांत्रिक इंजिन चालवले होते.
12 ऑगस्ट	जागतिक युवक दिन	2020 - Youth Engagement for Global Action 2019 - Transforming Education 2018 - Safe spaces for youth 2017 - Youth Building Peace	<p>स्थापना - डिसेंबर 1999</p> <p>सुरुवात 2000</p> <p>स्थापना - संयुक्त राष्ट्र साधारण परिषदेद्वारा</p> <ul style="list-style-type: none"> ● 8 ते 12 ऑगस्ट 1998 दरम्यान लिस्बन (पोर्तुगाल) येथे युवकांशी संबंधित मंत्र्यांची जागतिक परिषद पार पडली होती. त्या परिषदेत 12 ऑगस्ट हा युवक दिन साजरा करण्याची शिफारस करण्यात आली. त्यावर 17 डिसेंबर 1999 रोजी संयुक्त राष्ट्र महासभेने शिक्कामोर्तब केले. ● 1985 - पहिला आंतरराष्ट्रीय युवा वर्ष
12 ऑगस्ट	जागतिक हत्ती दिवस		<ul style="list-style-type: none"> ● 2012 पासून सुरुवात ● भारताचा राष्ट्रीय वारसा प्राणी हत्ती
13 ऑगस्ट	जागतिक अवयव दान दिन		<p>केंद्रीय आरोग्य आणि कुटुंब कल्याण मंत्रालयाने 2010 मध्ये 6 वा जागतिक आणि पहिला भारतीय अवयवदान दिन पाळला.</p> <ul style="list-style-type: none"> ● अवयवदान काँग्रेसची नवी दिल्ली येथे सुरुवात केली. <p>प्रथम अवयवदान :</p> <ul style="list-style-type: none"> ● 1967 साली दक्षिण आफ्रिकेमध्ये डॉ. ख्रिश्चन बर्नाड यांनी सर्वप्रथम एका मनुष्यामधील हृदय दुसऱ्या मनुष्यामध्ये प्रत्यारोपित केले होते. ● 1994 साली दिल्लीच्या एम्स हॉस्पिटलमध्ये डॉ. वेणुगोपालराव यांनी भारतात सर्वप्रथम हृदयाचे प्रत्यारोपण केले.
16 ऑगस्ट	अटबिहारी वाजपेयी स्मृतीदिन		
19 ऑगस्ट	जागतिक मानवता दिवस		<ul style="list-style-type: none"> ● सुरुवात - 2009
20 ऑगस्ट	जागतिक मच्छर दिन		<ul style="list-style-type: none"> ● हा दिवस डॉक्टर रोनाल्ड रॉस यांच्या आठवणीमध्ये साजरा केला जातो. ● 20 ऑगस्ट 1987 मध्ये रोनाल्ड रॉस यांनी संक्रमण झालेल्या मादा मच्छर चावल्यामुळे मलेरिया होतो याचा शोध लावला होता.

			<ul style="list-style-type: none"> डासांमुळे होणारे रोग - मलेरिया, डेंग्यू आणि पीतज्वर जगातील लोकसंख्येपैकी कमीत कमी 40% लोकांना मलेरिया होण्याचा आणि 40 टक्के लोकांना डेंग्यू होण्याचा धोका आहे. मच्छर (Mosquitoes) हे नाव - स्पॅनिश शब्दातून 'Little fly' पासून आले आहे.
20 ऑगस्ट	राष्ट्रीय अक्षय ऊर्जा दिवस		<p>भारताचे माजी पंतप्रधान दिवंगत राजीव गांधी यांच्या जन्मदिनाचे औचित्य साधून केंद्र सरकारच्या नवीन पुनर्नवीकरणक्षम ऊर्जा मंत्रालयाच्या पुढाकाराने 2004 सालापासून सुरुवात.</p> <ul style="list-style-type: none"> पहिल्यांदा साजरा - 20 ऑगस्ट 2004 <p>उद्देश्य - पारंपरिक ऊर्जास्रोतांसह अपारंपरिक किंवा अक्षय ऊर्जास्रोतांचाही वापर व्हावा यासाठी प्रभावी जनजागृती मोहिमा राबवणे.</p>
20 ऑगस्ट	सद्भावना दिवस		<ul style="list-style-type: none"> माजी पंतप्रधान राजीव गांधी यांचा जन्मदिन यादिवस राजीव गांधी राष्ट्रीय सद्भावना पुरस्कार प्रदान केला जातो. पुरस्कार सुरुवात - 1992 राजीव गांधी भारताचे सहावे पंतप्रधान 40 व्या वर्षी पंतप्रधान भारताचे सर्वात युवा पंतप्रधान जन्म - 20 ऑगस्ट 1944 मृत्यू - 21 मे 1991 मृत्यूस्थळ - चेन्नईपासून 40 किमी अंतरावरील श्रीपेरुम्बुदुर येथे
21 ऑगस्ट	जागतिक वरिष्ठ नागरिक दिन		<p>सुरुवात - पूर्व अमेरिकी राष्ट्रध्यक्ष रोनाल्ड रेगन यांनी 1988 साली अमेरिकेत सुरुवात केली.</p> <ul style="list-style-type: none"> घोषणापत्र - 19 ऑगस्ट 1988 घोषणा - संयुक्त राष्ट्र साधारण परिषदेने 14 सप्टेंबर 1990 मध्ये
21 ऑगस्ट	दहशतवादाला बळी पडलेल्यांसाठी आंतरराष्ट्रीय श्रद्धांजली दिन		पहिल्यांदा साजरा - 2018, UNO मार्फत
23 ऑगस्ट	आंतरराष्ट्रीय गुलामांचा व्यापार आणि त्यांचे निरसन दिन	2020 - Confronting Slavery's Legacy of Racism Together 2019 - Remember Slavery : The power of the Arts for Justice.	<ul style="list-style-type: none"> स्थापना - युनेस्कोद्वारा पहिल्यांदा साजरा - 1998, हैती या देशात. उद्देश्य - ट्रान्स अटलांटिक गुलाम व्यापाराचे स्मरण करणे.
29 ऑगस्ट	राष्ट्रीय क्रीडा दिन		<ul style="list-style-type: none"> हॉकीपटू मेजर ध्यानचंद यांचा जन्मदिवस हॉकीचा जादूगार - मेजर ध्यानचंद यांना ओळखले जाते. सुरुवात - 2002 पासून मेजर ध्यानचंद 1000 पेक्षा जास्त गोल भारताला हॉकीमध्ये तीन सुवर्णपदक मिळवून दिले.

1928 अमस्टर्डॅम
1932 लॉस एंजलस
1936 बर्लिन

● पद्मभूषण - 1956

या दिवशी खालील पुरस्कार प्रदान केले जाते.

1 खेलरत्न पुरस्कार	● सुरुवात - 1991-92 ● रक्कम - 25 लाख (पूर्वी 7.5 लाख)
2 अर्जून पुरस्कार	स्थापना 1961 4 वर्षांची कामगिरीचा विचार रक्कम - 15 लाख (पूर्वी 5 लाख)
3 द्रोणाचार्य पुरस्कार	प्रशिक्षकांना
4 ध्यानचंद पुरस्कार	जीवनगौरव पुरस्कार सुरुवात 2002 रक्कम - 10 लाख रुपये (पूर्वी 5 लाख)

सप्टेंबर 2020 दिनविशेष

दिनांक	दिनविशेष	थीम	तपशील - पार्श्वभूमी
1 ते 7 सप्टेंबर	राष्ट्रीय पोषण सप्ताह (National Nutrition week)	2020 - Eat Right, Bite by Bite	● सुरुवात 2008
2 सप्टेंबर	जागतिक नारळ दिन	2020 - Invest in coconut to save the world 2019 Coconut for family wellness	सुरुवात - 2009 पासून 2 सप्टेंबरचा का - याच दिवशी APCC - Asian and Pacific coconut community ची स्थापना ● जागतिक पातळीवर नारळ लागवड आणि उत्पादनामध्ये भारत हा तिसऱ्या क्रमांकावर आहे. ● नारळ लागवडीमध्ये केरळ राज्य सर्वात आघाडीवर, दुसरा - तमिळनाडू ● नारळाचे उगमस्थान - इंडोनेशिया नारळ उत्पादन जगातील पहिले पाच देश प्रथम इंडोनेशिया द्वितीय फिलीपिन्स तृतीय भारत चतुर्थ श्रीलंका पाचवा ब्राझील Apcc - Asian and Pacific coconut community स्थापना सदस्य - 18 मुख्यालय - जकार्ता, इंडोनेशिया

			<p>CCC - Coconut Development Board</p> <ul style="list-style-type: none"> ● वैधानिक संस्था ● मंत्रालय - कृषी मंत्रालयांतर्गत ● स्थापना - 1981
5 सप्टेंबर	International day of charity		<ul style="list-style-type: none"> ● घोषणा - 2012 संयुक्त राष्ट्र संघटनेकडून ● 5 सप्टेंबर रोजी मदर तेरेसा यांची पुण्यनिधी. त्याच्या स्मरणार्थ हा दिवस साजरा केला जातो. ● मदर तेरेसा <p>जन्म - 26 ऑगस्ट 1910 नोबेल - 1979 मृत्यू - 5 सप्टेंबर 1997</p>
7 सप्टेंबर	निळ्याशार आकाशासाठी स्वच्छ हवा दिन		<ul style="list-style-type: none"> ● उद्देश्य - हवाप्रदुषणाच्या दुष्परिणामांबाबत लोकांमध्ये जागृती निर्माण होण्यासाठी आणि त्याविरोधात कृती करण्यासाठी तसेच हवा प्रदुषणाचे धोके सर्वासमोर प्रकर्षाने समोर यावेत आणि देशांनी हा धोका कमी करण्यासाठी तातडीने पावले उचलावेत. ● गेल्या वर्षी (2019) डिसेंबरमध्ये संयुक्त राष्ट्रांच्या (UN) महासभेत झालेल्या ठरावाचा एक भाग म्हणून दि. 7 सप्टेंबर हा दिवस 'निळ्याशार आकाशासाठी स्वच्छ हवा दिन' (क्लीन एअर फॉर ब्लू स्काय) म्हणून साजरा करण्याचा निर्णय घेतला. ● या दिनानिमित्त संयुक्त राष्ट्रांचे सरचिटणीस अँटोनिओ गुटेरेस यांनी सर्व देशांशी संवाद साधला. ● हवाप्रदूषणाची स्थिती ● जगातील 92% जनतेला दूषित हवेत जगावे लागते. ● 70 लाखांच्या आसपास जनतेचा लवकर मृत्यू. ● हवा प्रदूषणाचा मानवी आरोग्य, पर्यावरण, जैवविविधता, परिसंस्था आणि जीवनदर्जा परिणाम. ● हवेची स्थिती सुधारल्यास आरोग्य विकास आणि पर्यावरणाचे फायदे ● प्रदूषित हवेमुळे कर्करोग, उष्माघात, श्वसनाचे विकास होण्याचा मोठा धोका.
8 सप्टेंबर	आंतरराष्ट्रीय साक्षरता दिवस	<p>2020 - Literacy teaching and learning in the COVID - 19 crisis and beyond.</p> <p>2019 - Literacy and Multilingualism (साक्षरता आणि बहुभाषिकता)</p>	<p>स्थापना - 1966 (युनेस्कोच्या पुढाकाराने)</p> <p>पहिल्यांदा साजरा - 1967</p>
10 सप्टेंबर	जागतिक आत्महत्या प्रतिबंधक दिवस	<p>2020 - Working together to prevent suicide (आत्महत्या प्रतिबंधासाठी एकत्र)</p>	<p>सुरुवात - 10 सप्टेंबर 2003</p> <p>पुढाकार - WHO (जागतिक आरोग्य संघटना)</p> <ul style="list-style-type: none"> ● केंद्रीय गृह मंत्रालयाच्या अखत्यारित काम करणाऱ्या

		काम 2019)	क्राइम रेकॉर्ड ब्यूरोतर्फे दरवर्षी आत्महत्या संबंधीची आकडेवाडी प्रसिद्ध केली जाते.
14 सप्टेंबर	राष्ट्रीय हिंदी भाषा दिवस		<ul style="list-style-type: none"> ● सुरुवात - 1953 पासून ● 14 सप्टेंबर 1949 रोजी हिंदी ही भारताची राजभाषा असेल, असा निर्णय ● राष्ट्रभाषा प्रचार समिती ● हिंदी भाषेचे महत्त्व जगभरात पोहोचावे आणि भाषेचा प्रसार व्हावा, म्हणून ● 1918 साली महात्मा गांधींनी हिंदी साहित्य संमेलनात हिंदी भाषेला राष्ट्रीय भाषा म्हणून मान्यता देण्याबाबत प्रस्ताव मांडला होता.
15 सप्टेंबर	आंतरराष्ट्रीय लोकशाही दिन	2020 - COVID - 19 : A Spotlight on Democracy 2019 - Participation 2018 - Democracy Under strain : Solutions for a changing world	स्थापना - 2007 सालच्या राष्ट्रकुलच्या सर्वसाधारण सभेत घोषणा पुढाकार - संयुक्त राष्ट्र आमसभेद्वारे
15 सप्टेंबर	राष्ट्रीय अभियंता दिवस	2020 - Engineers for a self-Reliant India 2019 - Engineering for change	कारण - हा दिवस भारतरत्न मोक्षगुंडम विश्वेश्वरच्या यांचा जन्मदिवस जन्म - 15 सप्टेंबर 1861 निधन - 14 एप्रिल 1962 भारतरत्न - 1955 साली
16 सप्टेंबर	ओझोन संरक्षण दिन	2020 - जीवनासाठी ओझोन	स्थापना - 19 डिसेंबर 1994 रोजी संयुक्त राष्ट्राद्वारा पहिल्यांदा साजरा - 1995 16 सप्टेंबर का - 16 सप्टेंबर रोजीच मॉन्ट्रियल येथील ऐतिहासिक करार या दिवशी झाला होता. 1974 साली शेरवूड रोलण्ड व मारिओ मोलिना यांच्या संशोधनातून क्लोरोफ्लुरो कार्बनमुळे पृथ्वीभोवती असणाऱ्या ओझोन थराची क्षती होते आहे हे सिद्ध झाले. <ul style="list-style-type: none"> ● ओझोन छिद्राची पहिली नोंद - 1985 ● संशोधन - जे. सी. फार्मन, बी. जी. गार्डिनर, जे. डी. शांकलिन ● नेचर मासिकात शोधनिबंध प्रसिद्ध ● 1970 पासून ब्रिटिश अंटार्क्टिका सर्व्हेसाठी त्यांनी त्यांच्या हॅली बे (76 अंश दक्षिण) येथील संशोधन केंद्रामधून ओझोन थरावर बारीक लक्ष ठेवले होते. ● त्यानंतर ओझोन थराच्या संरक्षणार्थ योग्य ती पावले उचलली. ● 1987 चा मॉन्ट्रियल करार ● 16 सप्टेंबर 1987 रोजी अटी लागू - 1989 पासून अटी - क्लोरोफ्लुरो कार्बन (CFC) उत्सर्जनावर बंदी आणणे,

			<p>त्यांना पर्यायी रसायने शोधणे इ. उपाय आधी विकसित देशांनी आणि कालांतराने विकसनशील देशांनी करून CFC ची निर्मिती आणि वापर पूर्णपणे थांबवावा अशी योजना.</p> <p>या अटीची काटेकोर अंमलबजावणी झाल्यास 2050 पर्यंत ओझोनचा थर पूर्ववत व्हावा असा अंदाज.</p> <p>● व्हिएन्ना परिषद 1991</p> <p>ओझोन थराच्या संरक्षणासाठी</p> <p>● भारताने या कार्यक्रमास पाठिंबा देत 1992 मध्ये मॉंट्रिएल करारातील उपाययोजनांची अंमलबजावणी सुरू झाली.</p> <p>● ग्लोबल वार्मिंग आणि ओझोन</p> <p>→ क्लोरोफ्लुरो कार्बन (CFC)</p> <p>→ सोल्व्हेंट्स</p> <p>→ प्रोपेलन्ट्स</p> <p>→ फ्रेओन्स</p> <p>→ हलोनस</p> <p>→ क्लोरिन</p> <p>→ ब्रोमिन → ओझोनला मोठ्या प्रमाणात नष्ट करतात.</p> <p>क्लोरिनचा एक अणू सरासरी एक लाख ओझोनच्या अणूंना नष्ट करतो.</p> <p>● 2010 मध्ये हे जगभरात CFC चे उत्सर्जन पूर्णपणे घालवण्यासाठीचे शेवटचे वर्ष होते.</p> <p>● CFC चे वर्ष 50 ते 100 वर्ष असते.</p> <p>CFC ची जागा हायड्रोक्लोरोफ्लुरोकार्बन व हायड्रोफ्लुरोकार्बन इ. घेतली आहे.</p> <p>● या नव्या रसायनाचा वापरही 2030 पर्यंत हळूहळू बंद होणे अपेक्षित आहे.</p>
	ओझोनला नष्ट करणारे मानवनिर्मित प्रदूषक	<div><p style="text-align: center;">ओझोनचे दोन थर</p><p style="text-align: center;">↓</p><div><div><p>पहिला थर (अपायकारक)</p><p>↓</p><p>जमिनीपासून 10 ते 16 km</p><p>↓</p><p>वायू प्रदूषणाला कारणीभूत आरोग्यास धोकादायक (ओझोनचे रेणूसूत्र - O₃)</p></div><div><p>दुसरा थर (उपकारक)</p><p>↓</p><p>जमिनीपासून 17 ते 50 km</p><p>↓</p><p>अतिनील किरणे थोपवून धरण्याचे काम करतात.</p></div></div></div>	
18 सप्टेंबर	जागतिक बांबू दिवस		<p>● जगाच्या बाजारात येणाऱ्या बांबू आधारित वस्तूंच्या 70% व्यापाराच्या आधारावर चीन पहिल्या स्थानावर भारत 14 व्या स्थानावर</p> <p>● बांबूला न्याय देण्याचे काम - सुरेश प्रभू यांनी केले</p> <p>● तत्कालीन PM अटलबिहारी वाजपेयी यांनी ही कल्पना</p>

			उचलून धरली. ● भारतात 2006 साली पहिल्या बांबू मिशनची स्थापन झाली.
21 सप्टेंबर	आंतरराष्ट्रीय शांतता दिन	2020 - shaping Peace Together. 2019 - Climate action for Peace	सुरुवात - 21 सप्टेंबर 1981 ● संयुक्त राष्ट्रांच्या वतीने
21 ते 27 सप्टेंबर	आंतरराष्ट्रीय रिफ्लेक्सोलॉजी सप्ताह		कुणाकडून - आंतरराष्ट्रीय रेफ्लेक्सोलॉजी परिषदेतर्फे ● रिफ्लेक्सोलॉजी म्हणजे काय? शरीरात जे अवयव आहेत त्यांचे प्रतिबिंब मानले जाणारे पॉईंट्स हात, पाय, कान व चेहऱ्यावर असतात. त्यावर विशेष प्रकारे दबाव देऊन उपचार करणे म्हणजेच रिफ्लेक्सोलॉजी अॅक्युप्रेशन चिकित्सा होय.
21 सप्टेंबर	जागतिक अल्झायमर्स दिवस		उद्देश्य - अल्झायमर व डिमेन्शिया यासारख्या आजारांबाबत जागरूकता निर्माण करणे. ● अल्झायमर हा डिमेन्शिया या आजाराचा सर्वसामान्य प्रकार आहे. यामध्ये मेंदुविकार होण्यास सुरुवात होते व त्यामुळे स्मृतिभ्रंश तसेच विचार करण्याची क्षमता कमी होते. ● हा आजार जास्त करून वृद्धांमध्ये होते. ● पहिल्यांदा 2018 ● सप्टेंबर महिन्याचा शेवटचा आठवडा हा जागतिक बहिऱ्यांचा आठवडा (International week for deaf) म्हणून साजरा केला जातो.
23 सप्टेंबर	आंतरराष्ट्रीय सांकेतिक भाषा दिन	2020 - Reaffirming Deaf people's Human Rights 2019 - Sign language - Rights for all. 2018 - With sign Language, Everyone is included.	कारण - 23 सप्टेंबर 1951 रोजी WFD (वर्ल्ड फेडरेशन ऑफ दी डेफ) ची स्थापना WFD - World Federation of the Deaf स्थापना - 1951 मुख्यालय - हेलसिंकी, फिनलँड
24 ते 30 सप्टेंबर	भारत जल आठवडा	2019 - Water co-operation - coping with 21st century challenges	सुरुवात - 2012 ● 2019 ची 6 वी आवृत्ती
24 सप्टेंबर	जागतिक समुद्र दिवस world maritime day	2020 - Sustaining shipping for a sustainable planet 2019 - Empowering women in the maritime community	● दरवर्षी सप्टेंबर महिन्याच्या शेवटच्या गुरुवारी. 27 सप्टेंबर 1958 रोजी आंतरराष्ट्रीय समुद्री संस्थेचा करार स्वीकारण्यात आला होता. त्याच्या स्मरणार्थ 1987 सालापासून हा दिवस साजरा केला जातो.
25 सप्टेंबर	अंत्योदय दिवस		● पंडित दीनदयाल उपाध्याय यांचा जन्मदिवस ● जन्म - 25 सप्टेंबर 1916
26 सप्टेंबर	आंतरराष्ट्रीय अण्वस्त्र निर्मूलन दिन	2020 - Securing Our common future.. An Agenda for Disarmament	2013 साली संयुक्त राष्ट्रांनी स्थापना केली.

26 सप्टेंबर	International Environment health Day	2020 - Environment health, a key public health intervention in disease pandemic prevention 2019 - Climate change challenges time for global Environment health to act in unison,	Launched by - IFEH (The International Federation of Environmental Health) ● सुरुवात - 2011 (इंडोनेशियात) IFEH ची स्थापना - 1986 मुख्यालय - लंडन
27 सप्टेंबर	डॉटर्स डे		● दरवर्षी सप्टेंबर महिन्याच्या शेवटच्या रविवारी
27 सप्टेंबर	आंतरराष्ट्रीय पर्यटन दिन	2020 - Tourism and Rural Development 2019 - Tourism and Jobs : a better future for all	● सुरुवात 1980 ● 1970 मध्ये जागतिक पर्यटन संस्थेने जाहीर केले.
28 सप्टेंबर	जागतिक रेबीज दिवस	2020 - End Rabies : Collaborate, vaccinate. 2019 - Rabies : vaccinate to Eliminate	● 28 सप्टेंबर हा दिवस का निवडला? लुई पाश्चर याच्या पुण्यतिथी निमित्त हा दिन निश्चित करण्यात आला. लुई पाश्चर यांनीच रेबीज लस विकसित केली. त्यांच्या सन्मानार्थ 28 सप्टेंबर हा दिन दरवर्षी जागतिक रेबीज दिवस साजरा केला जातो. सर्वप्रथमच 28 सप्टेंबर 2007 साली पहिला दिवस साजरा करण्यात आला. ● कोणते प्राणी चावल्यामुळे रेबीज होतो? रेबीजने बाधीत कुत्रा, मांजर, माकड, लांडगा, कोल्हा, वटवाघूळ व मुंगूस इ. रेबीज पसरविण्यासाठी कारणीभूत असतात. पिसाळलेला कुत्रा माणसाला किंवा प्राण्याला चावला तर त्यांच्या लोहामध्ये असलेले 'रेबडो व्हायरस' हा विषाणू माणसाच्या शरीरात प्रवेश करून मज्जातंतूद्वारे मध्यवर्ती मज्जा संस्थेत प्रवेश करतात. एकदा रेबीज झाल्यास मृत्यू निश्चित. ● कोणती संस्था हा दिन साजरा करते? ना नफा, ना तोटा या तत्त्वावर काम करणारी ग्लोबल अलायन्स फॉर रेबीज कंट्रोल (GARC) ही संस्था दरवर्षी रेबीज आजारविषयी जनजागृती करण्यासाठी पुढाकार घेते.
28 सप्टेंबर	हरित ग्राहक दिन International Day for Universal Access to Information		● The 74th United Nations General Assembly proclaimed on 15th October 2019 that 29th September 2020 would observe the International day for Universal Access to Information. ● First observed on 28 September 2016 ● Since 2002 the day had been recognized as International Right to know Day.
29 सप्टेंबर	जागतिक हृदय रोग दिन		हृदय आपल्या संपूर्ण शरीराला रक्तपुरवठा करते आणि अशुद्ध रक्त फुफ्फुसामार्फत शुद्ध करून पुन्हा शरीरात पाठवले.
30 सप्टेंबर	आंतरराष्ट्रीय भाषांतर दिवस	2020 - Finding the words in crisis. 2019 - Translation and	● स्थापना - FIT (International Federation of Translators) मार्फत ● सुरुवात - 2017

		Indigenous languages 2018 - Translation : Promoting cultural Heritage in changing Times	● 30 सप्टेंबरचा का? बायबलचे हिब्रू भाषेतून लॅटीन भाषेत भाषांतर करणारे संत जे रोम, ह्यांना आद्य भाषांतरकार म्हटले जाते. त्यांच्या स्मृतीदिनी म्हणजेच 30 सप्टेंबर रोजी हा दिन साजरा केला जात असतो.
		ऑक्टोबर 2020 दिनविशेष	
दिनांक	दिनविशेष	थीम	तपशील / पार्श्वभूमी
1 ऑक्टोबर	आंतरराष्ट्रीय ज्येष्ठ नागरिक दिन	2020 - Pandemics : Do they change How we Address Age and Ageing? 2019 - The Journey to Age Equality 2018 - Celebrating older Human Rights Champions	सुरुवात - 1991 पासून 14 डिसेंबर 1990 संयुक्त राष्ट्र संघाच्या आमसभेत ठराव मंजूर
1 ऑक्टोबर	जागतिक कॉफी दिन		● पहिलांदा साजरा - 2015 ● सुरुवात - मिलन (इटली) या शहरातून ● कुणामार्फत - आंतरराष्ट्रीय कॉफी संघटना
1 ऑक्टोबर	जागतिक शाकाहारी दिन		● ऑक्टोबर हा महिना शाकाहार जागृतीसाठी महिना म्हणून साजरा केला. ● स्थापना - उत्तर अमेरिकेच्या शाकाहारी सोसायटीने (1977) आणि राष्ट्रीय शाकाहारी संघटनेने 1978 साली मान्यता दिली.
2 ऑक्टोबर	जागतिक अहिंसा दिन		● महात्मा गांधी यांच्या जयंती निमित्त ● कुणाकडून - UNO
2 ऑक्टोबर	World day for farmed Animals शेतातील प्राण्यासाठीचा दिवस		
3 ऑक्टोबर	जर्मन एकता दिवस		
3 ऑक्टोबर	जागतिक वस्तिस्थान दिन		
4 ऑक्टोबर	जागतिक प्राणी सुरक्षा दिन		
5 ऑक्टोबर	जागतिक शिक्षक दिन	2020 - Teachers : Leading in crisis, reimaginign the future.	कुणामार्फत - युनेस्को व आंतरराष्ट्रीय कामगार संघटना यांच्या संयुक्त विद्यमाने ● 5 ऑक्टोबरचा का - 5 ऑक्टोबर 1966 मध्ये युनेस्को आणि आंतरराष्ट्रीय कामगार संघटना यांनी जागतिक स्तरावर सर्वप्रथम शिक्षकांच्या स्थिति विषयक चर्चा घडवून आणली.

5 ऑक्टोबर	इंटरनॅशनल डे ऑफ नो प्रॉस्टिट्युशन (वेश्या व्यवसाय विरोधी दिन)		सुरुवात - 2002 पुढाकार - अमेरिकेतील सॅन फ्रान्सिस्को आणि ऑस्ट्रेलियातील मेलबर्न मध्ये सर्वप्रथम हा दिवस साजरा करण्यात येऊ लागला. उद्देश - वेश्या व्यवसाय करणाऱ्या महिलांवर होणाऱ्या हिंसाचाराला विरोध तसे मानवी तस्करी, बाल लैंगिक अत्याचार यांना विरोध करण्यासाठी.
5 ऑक्टोबर	जागतिक अधिवास दिन	2020 - Housing For All A letter Urban Future	दरवर्षी ऑक्टोबर महिन्यात पहिला सोमवार हा जागतिक अधिवास दिन म्हणून साजरा करतात. ● 2020 ला - 5 ऑक्टोबर ● स्थापना - संयुक्त राष्ट्रसंघाने 1985 साली स्थापना केली. ● सुरुवात - (पहिल्यांदा) - 1986
7 ऑक्टोबर	जागतिक कापूस दिन		2019 साली पहिल्यांदा साजरा करण्यात आला. ● कुणामार्फत - जागतिक व्यापार संघटना (WTO) ● भारत जगातील सर्वात मोठा कापूस उत्पादक देश. ● पहिल्या जागतिक कापूस दिनाचे आयकॉन - महात्मा गांधी होते. WTO - मुख्यालय - जिनिव्हा, स्वित्झर्लंड स्थापना - 1 जानेवारी 1995
8 ऑक्टोबर	भारतीय वायुसेना दिन		भारतीय वायुदलाची स्थापना - 8 ऑक्टोबर 1932
8 ऑक्टोबर दरवर्षी ऑक्टोबरचा दुसरा गुरुवार	जागतिक दृष्टी दिन	2020 - Hope in sight	● कोण साजरा करते - IAPB - International Agency for the prevention of Blindness - स्थापना 1975 ● भारतातील 8 कोटी अंधापैकी 1/4 अंधव्यक्ती भारतात. ● कुपोषण, 'अ' जीवनसत्वाचा अभाव डोळ्यात कचरा अथवा रसायने गेल्यामुळे, गोवर, कांजण्या किंवा अन्य कारणांमुळे टीक पडून लहान वयात अथवा तारुण्यात दृष्टी गमावलेल्या रुग्णांची संख्या 25 लाखांपर्यंत आहे. ● बुबुळात दोष निर्माण झाल्यामुळे अंधत्व आल्यास बाधित बुबुळ काढून त्याजागी नवे बुबुळ (नेत्रदान करणाऱ्या व्यक्तीचे) बसविणे हाच एकमेव उपाय असतो. कृत्रिम बुबुळ तयार करण्यात अद्याप तरी यश आलेले नाही.
9 ऑक्टोबर	जागतिक टपाल कार्यालय दिन		युनिवर्सल पोस्टल युनियन (UPU) ची उभारणी करण्यासाठी 1874 मध्ये स्वित्झर्लंडची राजधानी 'बर्न' येथे 22 देशांनी मिळून करारावर सही केली. होती. टोकियोत 1969 मध्ये आयोजित केल्या गेलेल्या संमेलनात जागतिक टपाल दिनाची घोषणा. ● 1 जूलै 1876 ला भारत 'युनिवर्सल पोस्टल युनियन' चा सदस्य होणारा पहिला आशियाई देश ठरला.
10 ऑक्टोबर	राष्ट्रीय टपाल दिन		
10 ऑक्टोबर	जागतिक मानसिक	2020 - Mental Health for All,	डिप्रेशन अर्थात नैराश्य या आजाराने जगापुढे आव्हान उभे

	आरोग्य दिन	Greater Investment Greater Access 2019 - आत्महत्या प्रतिबंध (Suicide Prevention)	केले आहे. 2030 साली नैराश्य हा एकूण आजारांपैकी सर्वात जास्त विकलांगता आणणारा आजार ठरणार आहे.
11 ऑक्टोबर	आंतरराष्ट्रीय बालिका	2020- बालविवाह प्रथेचा शेवट	सुरुवात - 11 ऑक्टोबर 2012 ● प्रस्ताव पारित - संयुक्त राष्ट्रसंघाच्या महासभेने 19 डिसेंबर 2011 रोजी. (24 जानेवारी राष्ट्रीय बालिका दिन) ● 2011 भारताचे लिंग प्रमाण - 940
11 ऑक्टोबर	जागतिक अंडी दिन		ऑक्टोबर महिन्यातील दुसरा शुक्रवार जागतिक अंडी दिन साजरा केला जाते.
11 ऑक्टोबर	जागतिक लड्डूपणादिन		
12 ऑक्टोबर	जागतिक स्थलांतरित पक्षी दिन		
13 ऑक्टोबर	नैसर्गिक आपत्ती निवारण दिन	2020 - Disaster Risk governance 2019 - Reduce disaster damage to critical infrastructure and disruption of basic services.	● युनोमार्फत दरवर्षी साजरा केला जातो.
14 ऑक्टोबर	जागतिक मानके दिवस	2020 - Protecting the planet with standards	● 14 ऑक्टोबर 1946 मध्ये जेव्हा 25 देशांतील प्रतिनिधींनी प्रथम लंडनमध्ये एकत्रित केले आणि मानकीकरण सुलभतेवर केंद्रीत आंतरराष्ट्रीय संस्था तयार करण्याचे ठरविले तेव्हा 1946 मध्ये ही तारीख निश्चित करण्यासाठी निवडण्यात आली. एक वर्षानंतर ISO बनवला गेला तरी 1970 पर्यंत पहिले जागतिक मानदंड साजरे केले गेले नव्हते. ● पहिल्यांदा साजरा - 1970 ● BIS - भारतीय मानक ब्युरो ● राष्ट्रीय मानकीकरण संघटना ● कोणत्याही वस्तूचे मानक हे त्या वस्तूची गुणवत्ता, कार्यक्षमता, सुरक्षितता प्रत्यक्ष त्या वस्तूच्या व्यवहारातील वापरलेल्या कृतीवरून ठरविले जाते. मानकासंदर्भात निर्धारित केलेल्या नियमानुसार परीक्षण तपासणी करूनच उत्पादकाला ISI प्रमाणित चिन्ह वापरण्याची परवानगी दिली जाते. ● हे चिन्ह असलेल्या वस्तू ग्राहकांना त्यांना खरेदी केलेल्या वस्तूच्या गुणवत्तेची खात्री देते.
15 ऑक्टोबर	जागतिक विद्यार्थी दिन		● डॉ. ए. पी. जे. अब्दुल कलाम यांची जयंती (भारताचे मिसाइल मॅन) जन्म - 15 ऑक्टोबर 1931 ● सुरुवात - 2010 पासून संयुक्त राष्ट्राने म्हणून जाहीर केला. ● अकरावे राष्ट्रपती - 2002 ते 2007 ● भारतीय एकात्मिक क्षेपणास्त्र कार्यक्रमाचे जनक ● कलाम यांची पुस्तके

			<p>1) Wings of Fire : An Autobiography (1999)</p> <p>2) Ignited Minds : Unleashing the Power within in India (2002)</p> <p>3) India 2020 : A Vision for the New millennium (1998)</p> <p>● पुरस्कार - भारतरत्न, पद्मविभूषण, पद्मभूषण</p>
15 ऑक्टोबर	जागतिक पांढरी काठी दिन		
15 ऑक्टोबर	वाचन प्रेरणा दिवस (महाराष्ट्र)		डॉ. ए. पी. जे. अब्दुल कलाम यांची जयंती
15 ऑक्टोबर	जागतिक गणित दिवस		सुरुवात - 2007
15 ऑक्टोबर	जागतिक हात धुवा दिन	<p>2020 - Hand Hygiene for All</p> <p>2019 - Clean Hands for All</p>	पहिल्यांदा साजरा - 2007
15 ऑक्टोबर	जागतिक ग्रामीण महिला दिन	<p>2020 - I am Generation Equality : Realizing women's rights</p> <p>2019 - Rural women and girls building climate resilience</p>	राष्ट्रकुलाने 2007 च्या डिसेंबरमधील अधिवेशनात हा दिवस या ग्रामीण महिलांना समर्पित करण्याचा ठराव केला. त्यानंतर दुसऱ्याच वर्षी 15 ऑक्टोबर 2008 रोजी जगभर हा दिवस प्रथमच साजरा.
16 ऑक्टोबर	जागतिक अन्न दिन	<p>2020 - Grow, nourish, sustain, Together, Our actions are our future</p> <p>2019 - Our Actions Are Our Future. Healthy Diets for A zero Hunger world</p>	<p>स्थापना - अन्न व कृषी संघटना (FAO) या संयुक्त राष्ट्रांनी स्थापन केलेल्या जागतिक संघटनेची 16 ऑक्टोबर 2020 ला पंचाहत्तरी पूर्ण होत आहे.</p> <p>* FAO ची स्थापना - 16 ऑक्टोबर 1945</p> <p>● दिनाची स्थापना - 1992</p> <p>● पहिल्यांदा साजरा - 1993</p>
(दरवर्षी ऑक्टोबर महिन्यातील दुसरा शुक्रवार) 9 ऑक्टोबर	जागतिक अंडी दिन		
17 ऑक्टोबर	जागतिक दारिद्र्य निर्मूलन दिन		<p>गरीब कोण</p> <p>● गरीबीची परिभाषा किंवा व्याख्या जागतिक बँकेकडून 2015 मध्ये निश्चित करण्यात आली होती. त्यानुसार 1.90 डॉलरपेक्षा कमी खर्च दिवसाकाठी करणाऱ्या व्यक्तीला गरीब मानले जाते.</p> <p>● (SDG) सतत विकासचे जे उद्दिष्ट जगाने समोर ठेवले आहे, त्या अंतर्गत पहिले उद्दिष्ट 2030 पर्यंत जगातील गरीबांची संख्या शून्यावर आणणे हे निश्चित.</p> <p>2018 पर्यंत जगातील एकूण गरीबांची अनुमानित संख्या - 64 कोटी.</p>

			● सुरुवात 1993 पासून (स्थापना 1992)																
20 ऑक्टोबर	जागतिक सांख्यिकी दिन		सुरुवात 2010																
20 ऑक्टोबर	जागतिक ऑस्टियोपोरोसिस		● ऑस्टियो म्हणजे हाड आणि ऑस्टियोपोरोसिस म्हणजे ठिसूळ झालेले हाड. ● वय वाढेल तसे हाडांच्या पातळ होत जाण्याच्या क्रियेला ऑस्टियोपोरोसिस म्हणजे अस्थिक्षय म्हणतात. लक्षणे ● या आजारामध्ये जसजसे वय वाढत जाते, तसतसे हाडांचा क्षय होत जातो. ● परिणामी, ज्येष्ठ नागरिकांची उंची, वजन व ताठ उभे राहण्याची नैसर्गिक शक्ती कमी होत जाते. ● शरीरातील सर्व हाडांना अस्थिक्षयाची बाधा होते; परंतु पाठीचा कणा, मनगट व कंबरेचे हाड या ठिकाणी बाधा अधिक जाणवते. ● कंबरेचे हाड मोडलेल्या 20% ज्येष्ठ नागरिकांचा पुढील सहा महिन्यात मृत्यू होत असल्याचं आढळले आहे.																
21 ऑक्टोबर	भारतीय पोलीस स्मृती दिन		● 21 ऑक्टोबर 1959 रोजी चिनी सैनिकांच्या गोळीबारात भारताचे 10 पोलीस कर्मचारी हुतात्मा झाले होते. ● 1959 मध्ये चीन आणि तिबेटला लागून असलेल्या 2500 मैल लांब सीमेच्या सुरक्षेची जबाबदारी पोलिसांकडे होती. 20 ऑक्टोबर रोजी जवानांच्या 3 तुकड्या हॉट स्प्रिंग्सकडून उत्तरपूर्व लडाखच्या दिशेने जात होत्या. तेव्हाच 20 जवानांच्या तुकडीवर चिनी सैनिकांनी हल्ला चढविला. या हल्ल्यात 10 जणांना हौतत्स्य प्राप्त झाले तर 7 जण गंभीर जखमी झाले होते. चीनने 7 दिवसानंतर भारतीय जवानांचे मृतदेह सोपविले होते. ● दरवर्षी या दिवशी भारतातील गृहमंत्रालयांतर्गत येणाऱ्या तमाम सशस्त्र, निशस्त्र पोलिस दलातील निवडलेले दहा पोलिस अधिकारी आपापल्या फोर्सचा झेंडा घेऊन आपापल्या फोर्सचे प्रतिनिधी म्हणून हॉट स्प्रिंग इथे श्रद्धांजली वाहायला एक खडतर ट्रेक करून जातात.																
21 ऑक्टोबर	जागतिक आयोडीन कमतरता दिवस		● किती आयोडीनची आवश्यकता असते. <table><tr><th>Age</th><th>Iodine Requirement</th></tr><tr><td>Birth to 6 months</td><td>110 mcg</td></tr><tr><td>Infants 7 - 12 months</td><td>130 mcg</td></tr><tr><td>children 1 - 8 years</td><td>90 mcg</td></tr><tr><td>Teens 14 - 18 years</td><td>150 mcg</td></tr><tr><td>Adults</td><td>150 mcg</td></tr><tr><td>pregnant tees and woman</td><td>220 mcg</td></tr><tr><td>Breastfeeding teens & woman</td><td>290 mcg</td></tr></table>	Age	Iodine Requirement	Birth to 6 months	110 mcg	Infants 7 - 12 months	130 mcg	children 1 - 8 years	90 mcg	Teens 14 - 18 years	150 mcg	Adults	150 mcg	pregnant tees and woman	220 mcg	Breastfeeding teens & woman	290 mcg
Age	Iodine Requirement																		
Birth to 6 months	110 mcg																		
Infants 7 - 12 months	130 mcg																		
children 1 - 8 years	90 mcg																		
Teens 14 - 18 years	150 mcg																		
Adults	150 mcg																		
pregnant tees and woman	220 mcg																		
Breastfeeding teens & woman	290 mcg																		
24 ऑक्टोबर	जागतिक पोलिओ दिन	2019 - Stories of progress : Past and present	भारताला पोलिओ मुक्त घोषित - 27 मार्च 2014																

		2020 - A win against polio is a win for global health	
24 ऑक्टोबर	संयुक्त राष्ट्र दिन	2020 - shaping Peace Together 2019 - Our planet our future	UNO - United Nations Organisations * स्थापना - 24 ऑक्टोबर 1945 ● 2020 हे 75 वे वर्षे
29 ऑक्टोबर	जागतिक इंटरनेट दिन		● 29 ऑक्टोबर 1969 या इंटरनेटची सुरुवात झाली होती. ● त्या दिवशी इंटरनेटच्या मदतीने पहिला संदेश पाठवण्यात आला होता. तो पहिला संदेश होत LOGIN. विशेष म्हणजे हा संदेश पाठवताना चक्क संगणकीय सिस्टिम क्रॅश झाली होती. ● त्याच आठवणीत 2005 पासून 29 ऑक्टोबर ह दिवस 'जागतिक इंटरनेट दिवस' म्हणून साजरा केला जातो.
31 ऑक्टोबर	जागतिक नगर दिन	2020 - Valuing our communities and cities 2019 - Changing the world : Innovations and better life for future generation	* Dec 2013 मध्ये UNO च्या महासभेने वर्ल्ड सिटीज दिनाची स्थापन केली होती. ● दिन साजरा करण्यामागची मूळ संकल्पना - उत्कृष्ट शहर, उत्कृष्ट जीवन.

नोव्हेंबर 2020 दिनविशेष

दिनांक	दिनविशेष	थीम	तपशील - पार्श्वभूमी
2 नोव्हेंबर	पत्रकारांच्य विरोधातील गुन्हेगारी निर्मूलन दिन		
5 नोव्हेंबर	रंगभूमीदिन		● विष्णूदस भावे यंनी 1843 मध्ये 'सीता स्वयंवर' हे पहिले नाटक मराठी रंगभूमीवर आणले आणि मराठी नाट्यसृष्टीचा पाया रचला. ● 1943 मध्ये 5 ते 7 नोव्हेंबर दरम्यान सांगली येथे झालेले अखिल भारतीय मराठी नाट्यसंमेलन हे नाट्यशताब्दी संमेलन म्हणून पार पडले. ● या संमेलनाच्या अध्यक्षपदी स्वातंत्र्यवीर सावरकर होते. या 5 नोव्हेंबर हा दिवस मराठी रंगभूमी दिन म्हणून साजरा करण्याचा ठराव झाला. तेव्हापासून आजतागायत रंगभूमी दिवस साजरा होत आहे.
5 नोव्हेंबर	जागतिक त्सुनामी जागरूकता दिन	2020	स्थापना - 2015 पहिल्यांदा साजरा - 2016
13 नोव्हेंबर	राष्ट्रीय आयुर्वेद दिवस		● 2016 पासून धनत्रयोदशीच्या मुहूर्तावर दरवर्षी 'आयुर्वेद दिवस' साजरा करतात. ● 2020 सालच्या राष्ट्रीय आयुर्वेद दिवस 13 नोव्हेंबर या दिवशी ● 2020 चा पाचवा आयुर्वेद दिवस

			<ul style="list-style-type: none"> ● पंतप्रधान मोदी यांनी पाचव्या आयुर्वेद दिवसाच्या निमित्ताने दोन आयुर्वेद संस्था देशाला समर्पित केल्या. 1) भारतीय आयुर्वेद शिक्षण आणि संशोधन (आयटीआरट), जामनगर, गुजरात 2) राष्ट्रीय आयुर्वेद संस्था, जयपूर, राजस्थान
9 नोव्हेंबर	National legal services day (राष्ट्रीय कायदेशीर सेवा दिवस)		<ul style="list-style-type: none"> ● सुरुवात - 1995 ● पुढाकार - सर्वोच्च न्यायालयाने सुरुवात केली.
9 नोव्हेंबर	उत्तराखंड स्थापना दिवस		9 नोव्हेंबर 2000 साली उत्तराखंड 27 वे राज्य बनले
10 नोव्हेंबर	जागतिक विज्ञान दिन	<p>2020 - Science for and with society in dealing with COVID - 19</p> <p>2019 - Open science, leaving no one behind</p>	<ul style="list-style-type: none"> ● सुरुवात 2001 ● 1999 मध्ये या दिवशी हंगेरीमधील बुडापेस्ट येथे युनेस्को आणि इंटरनॅशनल कौन्सिल ऑन सायन्स यांनी एकत्रितपणे 'जागतिक विज्ञान परिषदे'चे आयोजन केले होते. ● UNESCO द्वारा हा दिन साजरा केला जातो. ● 2015 च्या सप्टेंबर महिन्यात संयुक्त राष्ट्रांच्या सर्वसाधारण परिषदेत 2030 पर्यंत साध्य करावयाची 'शाश्वत विकासाची उद्दिष्ट्ये' ठरविण्यात आली असल्याने, दरवर्षीच विज्ञान दिनाचा विषयही या उद्दिष्ट्यांना अनुरूप असा ठरविण्यात येतो.
11 नोव्हेंबर	राष्ट्रीय शिक्षण दिन		<ul style="list-style-type: none"> ● स्वतंत्र भारतचे पहिले शिक्षणमंत्री मैलाना अबुल कलाम आझाद यांचा जन्मदिवस, जन्म - 11 नोव्हेंबर 1882 मक्का, सौदी अरेबिया, भारतरत्न - 1992 ● सुरुवात - 2008 पासून
12 नोव्हेंबर	जागतिक न्युमोनिया दिवस	<p>2020 - Every Breath counts</p> <p>2019 - Healthy Lungs for all</p>	<ul style="list-style-type: none"> ● निमोनिया लक्षणे - श्वास घेण्यास अडचण, ताप, भूक न लागणे, पोटदुखी, डोकेदुखी, छाती दुखणे, खोकला. ● न्युमोनिया हा फुफ्फुसांचा सांसर्गिक रोग आहे. यामध्ये फुफ्फुसांच्या आतील अल्वोली म्हणजे श्वसनसंस्थेच्या अगदी बारीक नलिक ज्या फुफ्फुसांमध्ये वायूच्या हस्तांतरणाचे काम करतात त्या न्युमोनियाकोक्स जीवाणूच्या संसर्गास बळी पडतात. त्यामुळे फुफ्फुसांमध्ये द्रव साठू लागतो. ह्या द्रवामुळे कफसारखा द्रव जमून राहतो. न्युमोनियामध्ये एक किंवा दोन्ही फुफ्फुसांना संसर्ग होऊ शकतो. ● कुणामार्फत - संयुक्त राष्ट्रतेर्फे ● सुरुवात - 2009 ● 2020 चा 12 वा दिवस
14 ते 20 नोव्हेंबर	सहकार सप्ताह	संकल्पना - कोविड 19 आत्मनिर्भर भारत सरकार	2020 चा 67 वा
14 नोव्हेंबर	जागतिक मधुमेह दिन	2020 - The Nurse and Diabetes	<ul style="list-style-type: none"> ● 1991 सालापासून जागतिक आरोग्य संघटनेमार्फत

		<p>2018 आणि 2019 साठी एकच आहे. 2018 - 2019 - The family and Diabetes - diabetes concerns every family 2017 - Women and diabetes our right to healthy future. Theme (संकल्पना) ची सुरुवात 2013 पासून झाली.</p>	<p>● 14 नोव्हेंबर हीच तारीख का? इन्सुलिनच शोध लावणारे फ्रेडरिक बँटिकचा हा जन्मदिवस आहे. (जन्म - 14 नोव्हेंबर 1890) इन्शुलीन - रक्तातील साखर कमी करते. ग्लुकोगॉन - रक्तातील साखर वाढवते.</p> <p>● मधुमेह म्हणजे काय? इन्शुलीन तयार होण्याच्या प्रक्रियेत अनियमितता किंवा इन्शुलीनला पेशींनी पुरेसा प्रतिसाद दिला नाही, तर पेशींमध्ये ग्लुकोज शोषणाच्या प्रक्रियेत अडथळा निर्माण होतो. त्यामुळे रक्तातील साखर वाढते आणि पेशींमध्ये साखर कमी पडू लागते. या परिस्थिलाच मधुमेह असे म्हणतात.</p>
14 नोव्हेंबर		राष्ट्रीय बालदिन	<p>● जवाहरलाल नेहरू यांच्या जयंतीनिमित्त ● जागतिक बालदिन - 20 नोव्हेंबर - संयुक्त राष्ट्रांद्वारे सुरू करण्यात आला आहे. ● 1964 पूर्वी म्हणजे नेहरूंच्या निधनाअगोदर 20 नोव्हेंबर हा दिन बाल दिन म्हणून भारतात साजरा केला जात होता. ● नेहरूंचे निधन - 1964 ● पंडित नेहरू - स्वतंत्र भारताचे पहिले पंतप्रधान (15 August 1947 ते 27 मे 1964 पर्यंत) ● आत्मचरित्र - Toward freedom ● पुस्तक - Discovery of India ● 1955 साली - भारतरत्न पुरस्कार</p>
19 नोव्हेंबर	जागतिक पुरुष दिन	2020 - पुरुष आणि मुलांचे उत्तम आरोग्य	<p>● सर्व प्रथम मागणी - 1923 मध्ये काही पुरुषांनी आंतरराष्ट्रीय महिला दिवसाच्या धर्तीवर 23 फेब्रुवारी रोजी आले. पुरुष दिवस साजरा करण्याची मागणी केली. ● जगात सर्वप्रथम साजरा 19 नोव्हेंबर 1999 मध्ये त्रिनिदाद आणि टोबॅगोच्या नागरिकांनी</p>
19 नोव्हेंबर	जागतिक शौचालय दिन	<p>2020 - Sustainable sanitation and climate change 2019 - Leaving No one Behind 2018 - When Nature calls</p>	<p>सुरुवात - 2001 (अनधिकृत Unofficial) 2013 - UNO कडून अधिकृतित्या घोषणा (officially)</p>
20 नोव्हेंबर	जागतिक मूळव्याध दिन		
21 नोव्हेंबर	जागतिक मच्छिमार दिन		
21 नोव्हेंबर	जागतिक दूरचित्रवाणी दिन		<p>● यूनेस्कोमार्फत साजरा केला जातो. ● युनोने 21 नोव्हेंबर रोजी पहिली जागतिक दूरचित्रवाणी परिषद आयोजित केली होती.</p>
25 नोव्हेंबर	मांसाहार वर्ज्य दिन		
25 नोव्हेंबर	आंतरराष्ट्रीय महिलाविरुद्ध	2020 - Orange the world :	<p>● कुणामार्फत - संयुक्त राष्ट्र आमसभेद्वारा</p>

हिंसा निर्मूलन दिन	● सुरुवात 1999 ● हा दिवस डोमिनक प्रजासत्ताकच्या सामाजिक कार्यकर्त्या मीरबल बहिणींच्या हत्येविरोधात साजरा करण्यात येतो. 1960 साली राफेल त्रजिलो या हुकूमशाहाने त्यांची हत्या केली होती.
आंतरराष्ट्रीय सहिष्णूता दिन (tolerance)	युनेस्कोमार्फत साजरा केला जातो.
पॅलेस्टिनी संयुक्त दिन	

डिसेंबर 2020

दिनांक	दिनविशेष	थीम	तपशील - पार्श्वभूमी												
1 डिसेंबर	जागतिक एड्स प्रतिबंध दिन	<p>2020 - Ending the HIV / AIDS Epidemic : Resilience and Impact Syndrome</p> <p>2019 - Communities make for difference</p> <p>2018 - Know your status</p> <p>2017 - My Health, My Right</p>	<p>● पार्श्वभूमी - AIDS - Aquired Immuno Difficiency जेम्स डब्लू वन आणि थॉमस नेटर यांनी जागतिक आरोग्य संघटना, जिनेव्हा येथील जागतिक कार्यक्रमात ही संकल्पना मांडली त्यानंतर सर्वप्रथम 1 डिसेंबर 1988 पासून प्रत्येक वर्षी जागतिक एड्स दिन पाळला जाऊ लागला.</p> <p>● जगात अमेरिकेत पहिला रुग्ण (एड्सचा) 1981 ला आढळला.</p> <p>● भारतात पहिल्या एड्स रुग्णाची नोंद - 1986 साली, चेन्नईच्या वेश्यावस्तीत.</p> <p>● एड्स हा आजार एवढा घातक का?</p> <p>HIV चा विषाणू हा रक्तपेशीच्या CD4 (सीडीफोर) लिम्फोसाइट वर हल्ला करतो. CD4 हा रक्तपेशीतील अत्यंत महत्वाचा घटक आहे. कारण व्यक्तीची रोगप्रतिबंधक शक्ती ही त्याच्या CD4 लिम्फोसाइट या रक्तपेशींच्या संख्येवरून मोजली जाते. यामुळे ती व्यक्ती रोगप्रतिकार शक्ती गमावून बसते. शेवटी त्यांचा इतर जंतूंच्या संसर्गामुळे मृत्यू होत असतो.</p> <p>भारतातील काही संशोधन संस्था</p> <table><tr><th colspan="2">संस्था</th><th>ठिकाण</th></tr><tr><td>1</td><td>NACO National AIDS control organisation</td><td>दिल्ली</td></tr><tr><td>2</td><td>NARI National AIDS Research Institute</td><td>भोसरी (पुणे)</td></tr><tr><td>3</td><td>MSACS Maharashtra State AIDS control society</td><td>वडाळा (मुंबई)</td></tr></table> <p>चाचण्या</p> <p>● ELISA Test - एड्सचे प्राथमिक निदानासाठी</p> <p>● Western Blot - जर ELISA चाचणी होकारात्मक आली तर एचआयव्हीची खात्री करण्यासाठी या चाचणीचा वापर करतात.</p> <p>P. C. R. Test (Polymerase chain Reaction)</p>	संस्था		ठिकाण	1	NACO National AIDS control organisation	दिल्ली	2	NARI National AIDS Research Institute	भोसरी (पुणे)	3	MSACS Maharashtra State AIDS control society	वडाळा (मुंबई)
संस्था		ठिकाण													
1	NACO National AIDS control organisation	दिल्ली													
2	NARI National AIDS Research Institute	भोसरी (पुणे)													
3	MSACS Maharashtra State AIDS control society	वडाळा (मुंबई)													

			<p>एचआयव्ही / एड्स (प्रतिबंध व नियंत्रण) विधेयक 2014 यामध्ये एच. आय. व्ही. ग्रस्तांना शिक्षण, वैद्यकीय उपचार, निवास, रोजगार, यामध्ये भेदभाव करणाऱ्या व्यक्ती व संस्थांविरुद्ध कारवाईची तरतूद आहे.</p> <p>लाल फित का वापरतात?</p> <ul style="list-style-type: none"> ● जनजागृतीचे प्रतीक ● श्रद्धांजली वाहण्यासाठी (एड्समुळे मृत पावलेल्या) ● सामाजिक बांधिलकी म्हणून
2 डिसेंबर	जागतिक गुलामगिरी मुक्तता दिन		
3 डिसेंबर	जागतिक अपंग दिन	<p>2020 - Building back better : towards and inclusive, accessible and sustainable past COVID - 19 world by, for and with persons with disabilities</p> <p>2019 - Promoting the participation of persons with Disabilities and their leadership : Taking action on the 2030 Development Agenda.</p>	स्थापना - 1992
4 डिसेंबर	भारतीय नौदल दिन		<p>का?</p> <p>1971 मध्ये भारताच्या नौदलाने पाकिस्तानाविरुद्धच्या युद्धात कराची बंदरावर हल्ला करण्यात, विशाखा पट्टणमवरचा हल्ला परतवण्यात आणि पूर्व पाकिस्तानातल्या नेव्हीच उच्चाटन करण्यात महत्त्वाची कामगिरी बजावली होती. या कामगिरीचं नाव होतं 'आपरेशन ट्रायडण्ट'.</p> <ul style="list-style-type: none"> ● हे 4 डिसेंबरला ही कामगिरी यशस्वी झाली. ● या दिवसाची आठवण म्हणून हा दिवस साजरा केला जातो. ● विक्रांत युद्धनौका ● 1971 च्या बांगला देश युद्धात पाकिस्तानचा पराजय करण्यात महत्त्वाचे योगदान ● भारताची पहिली विमानवाहू युद्धनौका. ● भारतीय नौदल ● स्थापना - 1934 ● ब्रिटिशांनी स्थापलेल्या रॉयल इंडियन नेव्ही (RIN) या सेनेपासून सुरुवात.
5 डिसेंबर	आंतरराष्ट्रीय स्वयंसेवक दिन		
5 डिसेंबर	जागतिक माती दिन	2020 - 'Keep soil alive, Protect soil Biodiversity'	उद्देश्य - मातीच्या संवर्धनाची असलेली गरज याबाबत जन जागृती करण्यासाठी

		2019 - stop soil erosion save out future.	<p>पुढाकार - संयुक्त राष्ट्रसंघाच्या अन्न व कृषी संघटनेच्या (FAO) पुढाकाराने</p> <p>प्रस्ताव - इंटरनॅशनल युनियन ऑफ सॉईल सायन्स (IUSA) 2002 मध्ये याबाबतचा प्रस्ताव ठेवण्याचा ठराव मंजूर केला.</p> <p>महत्त्व</p> <ul style="list-style-type: none"> ● अन्नधान्याच्या 90% गरजा मातीद्वारे पूर्ण होतात. ● जंगले वाढविण्यासाठी मातीचीच आवश्यकता असते. ● पृथ्वीचा एक चतुर्थांश भाग विविध जीवांनी व्यापला असून ही जैवविविधता टिकवून ठेवण्यात मातीचा मोलाचा वाटा आहे. ● मातीमध्ये पाणी अडविण्याची, साठविण्याची आणि शुद्ध करण्याची क्षमता आहे.
7 डिसेंबर	International civil Aviation day	2020 - Advancing Innovation for Global Aviation Development ही थीम 2030 पर्यंत वैध असेल.	
7 डिसेंबर	भारतीय सशस्त्र दल ध्वजदिन		<p>ध्वज दिन - भारताला स्वातंत्र्य मिळण्यापूर्वी 11 नोव्हेंबर हा दिवस 'स्मरण दिन' म्हणून दरवर्षी साजरा केला जात असे. स्मरण दिनास निधी देणाऱ्यास कागदी शोभेची फुलझाडे देण्यात येत असत. त्या काळात माजी ब्रिटिश सैनिकांबरोबर भारतीय सैनिकसुद्धा हा निधी वापरू शकत होते. परंतु स्वातंत्र्यप्राप्तीनंतर भारताच्या संरक्षण मंत्रालयाने अशा निधीचे संकलन एका विशिष्ट दिवशी करण्यात यावे व त्याचा विनियोग माजी सैनिक व सेवेतील सैनिकांसाठी व्हावा, असा निर्णय जुलै 1948 मध्ये घेतला. 28 ऑगस्ट 1949 या दिवशी संरक्षण मंत्रालयाच्या समितीने 7 डिसेंबर या दिवशी 'ध्वज दिन' साजरा केला जाईल, असे ठरविले. या दिवशी देशातील जनता व इतर सामाजिक संस्था ध्वज निधी जमा करतात. या निधीचा वापर देशाचे रक्षण करीत असताना धारातीर्थी पडलेल्या वीर जवानांच्या पत्नींच्या व मुलांच्या तसेच माजी सैनिकांच्या कल्याणासाठी केला जातो.</p>
7 डिसेंबर	निशाण दिन		
8 डिसेंबर	भारतीय पाणबुडी दिन		8 डिसेंबर 1969 साली आयएनएस कलवरी ही भारताची पहिली पाणबुडी नौदलात सामील.
9 डिसेंबर	आंतरराष्ट्रीय भ्रष्टाचार विरोधी दिन		हा ऑक्टोबर 2003 रोजी संयुक्त राष्ट्र महासभेने एक ठराव मंजूर केला आणि आंतरराष्ट्रीय भ्रष्टाचार दिवस घोषित.
9 डिसेंबर	आंतरराष्ट्रीय भ्रष्टाचार विरोधी दिन	2020 सत्यनिष्ठेने महामारीशी लढणे	<p>स्थापना - 2003</p> <ul style="list-style-type: none"> ● UNO च्या भ्रष्टाचार विरोधी करार - 31 oct 2003 ● 2005 मध्ये करार अंमलात ● भारतात 1988 साली भ्रष्टाचार प्रतिबंधक कायदा करण्यात आला. (कायदाचा अंमल 9 सप्टें. 1988) कायद्यात 5 प्रकरणे आणि 31 कलम आहेत.

10 डिसेंबर	जागतिक मानवी हक्क दिन	<p>2020 - Recover Better - stand up for Human Rights</p> <p>2019 - Youth standing up for Human Rights</p>	<p>उद्देश्य - नागरिकांच्या हक्काचे रक्षण व्हावे या हेतूने</p> <p>सुरुवात - संयुक्त संघटनेच्या जाहीरनाम्यानुसार जगभरात 1948 पासून दरवर्षी 10 डिसेंबर हा 'मानवी हक्क दिन' म्हणून पाळला जातो.</p> <ul style="list-style-type: none"> ● पार्श्वभूमी ● प्राचीन काळातील प्लोटो, अ‍ॅरिस्टॉटल आणि सिसरोसारख्या तत्त्वेत्यांनी मानवी हक्कांचा विचार प्रथम मांडला. ● राजघराणेशाही प्रणालीकडून मानवी हक्कावर होणाऱ्या अन्याय, अत्याचाराला आळा घालण्यासाठी पहिल्यांदाच ब्रिटनचे राजे किंग जॉन यांनी 'मॅगनाकार्टा' ही मानवाच्या हक्कांची पहिली सनद तयार केली. ● मानवाधिकाराचे वैश्विक घोषणापत्र पॅरीस येथे (10 डिसेंबर) 1948 रोजी स्विकारले. म्हणून 1950 साली हा मानवी हक्क दिन साजरा केली जातो. ● UDHP - Universal Declaration of Human Rights. त्यावेळच्या 58 पैकी 48 सदस्यांनी घोषणापत्राच्या बाजूने मत दिले तर 8 सदस्य देश अनुपस्थित होतो तर दोघांनी मतदान केले नाही. ● जगातील सर्वाधिक भाषांतरीत (500 भाषेत) झालेले दस्त ऐवज ● एकूण कलमे - 30 ● भारतात 1993 साली मानवी हक्क संरक्षण कायदा पारित
10 डिसेंबर	शांतता आणि विकासासाठी जागतिक विज्ञान दिन		
11 डिसेंबर	आंतरराष्ट्रीय पर्वत दिवस	2020 - Mountain Biodiversity	<p>उद्देश्य - पर्वतांच्या महत्त्वाबाबत जागरूकता पसरवणे.</p> <ul style="list-style-type: none"> ● स्थापना - 2002
13 ते 20 डिसेंबर	स्वाभिमान सप्ताह		<ul style="list-style-type: none"> ● रक्त तयार करता येत नाही आणि संकलन केलेले रक्त दीर्घकाळ साठवता येत नाही. यामुळे सातत्याने रक्तदान शिबिरांचे आयोजन करणे आवश्यक आहे. ● पक्षाध्यक्ष शरद पवार यांच्या वाढदिवसानिमित्त 13 ते 20 डिसेंबर दरम्यान स्वाभिमान सप्ताह साजरा केला जाणार असून त्यानिमित्त प्रत्येक तालुक्यात रक्तदान शिबिराचे आयोजन करण्यात येणार.
15 डिसेंबर	आंतरराष्ट्रीय चहा दिन		<ul style="list-style-type: none"> ● पाण्यानंतर जगात सर्वात जास्त सेवन केलं जाणार एकमेव पेय म्हणजे चहा. ● चहाची पहिली नोंद - चीन ● चहाचे मोठ्या प्रमाणात उत्पादन घेणारे काही देश. भारत, व्हिएतनाम, नेपाळ, बांग्लादेश, इंडोनेशिया, केनिया, मलेशिया, युगांडा, टांझानिया, आफ्रिका.

18 डिसेंबर	अल्पसंख्यांक हक्क दिन		<ul style="list-style-type: none"> ● संयुक्त राष्ट्र संघटनेने 18 डिसेंबर 1992 रोजी राष्ट्रीय, वांशिक, धार्मिक आणि भाषिक अल्पसंख्याकांच्या हक्काचा जाहीरनामा स्वीकृत करून प्रसृत केला. त्यानुसार अल्पसंख्याक नागरिकांना त्यांची संस्कृती, भाषा, धर्म, परंपरा इत्यादींचे संवर्धन करता यावे. ● अल्पसंख्याकांसाठी 15 कलमी नवीन कार्यक्रमांची अंमलबजावणी अल्पसंख्यांक विकास विभागातर्फे ● महाराष्ट्र राज्य अल्पसंख्यांक आयोगातर्फे साजरा.
18 डिसेंबर	आंतरराष्ट्रीय स्थलांतरित दिवस	2020 - Reimaining Human mobility	<ul style="list-style-type: none"> ● 18 डिसेंबर 1990 रोजी संयुक्त राष्ट्रसंघाच्या सर्वसाधारण सभेने स्थलांतरित श्रमिकांचे अधिकार आणि त्यांच्या कुटुंबातील सदस्यांच्या संरक्षणार्थ 'आंतरराष्ट्रीय करारा'चा स्वीकार केला. म्हणून दरवर्षी 18 डिसेंबरला संपूर्ण जगात हा दिन साजरा केला जातो. ● 19 सप्टेंबर 2016 रोजी संयुक्त राष्ट्रसंघाच्या सर्व साधारण सभेने निर्वासित आणि स्थलांतरितांचे संरक्षण वाढवण्यासाठी निश्चित केलेल्या प्रतिबद्धतेच्या संचाचा स्वीकार केला. हा दस्तऐवज 'निर्वासित आणि स्थलांतरित व्यक्तींसाठी न्यूयॉर्क घोषणापत्र' म्हणून ओळखला जातो. ● ठराव - 4 डिसेंबर 2000 साली संयुक्त राष्ट्राने हा दिवस साजरा करण्याचा ठराव पारित केला.
20 डिसेंबर	आंतरराष्ट्रीय मानव एकता दिन		
22 डिसेंबर	राष्ट्रीय गणित दिवस		<ul style="list-style-type: none"> ● ख्यातनाम गणितज्ञ श्रीनिवास समानुजन यांच्या जयंतीनिमित्त ● गणितज्ञ रामानुजन यांच्या 125 व्या जयंतीनिमित्त 2012 हे वर्ष ● 'राष्ट्रीय गणित वर्ष' म्हणून साजरे करण्याची घोषणा - 2012 ● जन्म - 22 डिसेंबर 1887
23 डिसेंबर	राष्ट्रीय किसान दिन		<ul style="list-style-type: none"> ● भारताचे पाचवे पंतप्रधान चौधरी चरणसिंग यांचा जन्मदिवस ● जन्म - 23 डिसेंबर 1902, हापुर. ● मृत्यू - 29 मे 1987, नवी दिल्ली.
24 डिसेंबर	राष्ट्रीय ग्राहक हक्क दिन		1986 साली ग्राहक संरक्षण कायदा अस्तित्वात आला. केंद्र सरकारने 24 डिसेंबर 1986 रोजी कायदा पारित केला.
25 डिसेंबर	सुशासन दिन		<ul style="list-style-type: none"> ● अटल बिहारी वाजपेयी यांचा जन्मदिवस ● 2014 साली पहिल्यांदा साजरा.